

नमो तस्य भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स

आनन्दभूमि

THE ANANDA BHOOXI

The only oldest Buddhist Monthly Magazine of Nepal

नेपालको एक मात्र पुरानो बौद्ध भाषिक पत्रिका

अ
न
ला
पु
ही

एक प्रतिको

२१-

धार्मिक ग्राहक शुल्क

२०१-

आजीवन शुल्क

२००१-

बुद्धसम्बत् २५२९

नेपालसम्बत् ११०५

वर्ष १३

धावणपूर्णिमा

अनालाश्व

अंक ४

विक्रमसम्बत् २०४२

1985 A. D.

Vol. 13

धावण

August

No. 4

आनन्दभूमिको सूचना

- ग्राहक शुल्कको मिति पार भई ग्राहक नवीकरण गर्नुपर्ने ग्राहकहरूले यथाशोध नवीकरण गर्नुहुन अनुरोध छ ।
- अधिराज्यभरका बौद्धगतिविधि प्रकाशित गर्ने प्रसुख उद्देश्य भएको यस पत्रिकामा प्रत्येक महीनाको औंसीभित्र ठाउँठाउँका गतिविधि पठाउनुहुन अनुरोध छ ।
- आजीवन सदस्यको नाउँ प्रकाशित गरिएको मा कसैको नाउँ छूट भएको भए चाहक नं. सहित आनन्दभूमिको ठेगानामा खबर पठाउनुहुन अनुरोध छ ।

अनुरोध

लेख, रचना पठाउनुहुँदा शुद्ध र सफासंग फुलिस्तकेपको एकापटि माल मार्जिन छोडी लेखिपठाउनुहुन अनुरोध छ ।

-आनन्दभूमि

विषय-सूची

१. बुद्धवचन	१	११. लाभसत्कार व यशकीर्ति	१४
२. बुद्धमार्गमा गएका निगङ्ठ शिष्यहरू	२	१२. मन भुलय् जुल	१६
३. बुद्ध-भजन	४	१३. धाय् आःपु याय् थाकु	१७
४. धर्म	४	१४. आनन्दभूमिया सदस्यय् थप	१८
५. संकाश्य—बौद्धतीर्थस्थल	५	१५. उखें फुखेया खँ	१९
६. बौद्ध-धर्म आजको आवश्यकता	७	१६. सम्पादकयात पौ	२०
७. प्रतिक्रिया	८	१७ Anuradhapura	२१
८. आनन्दकुटी विद्यापीठ स्तम्भ	१०	१८. सम्पादकीय	२३
९. ज्ञाति—अर्थचर्चा	१२	१९. बौद्धगतिविधि	२४
१०. लिकः स्वय् सय्कि	१३		

आनन्दकृति

प्रधान—सम्पादक

भिक्षु कुमार काशय

सम्पादक

सुवर्ण शाक्य

सम्पादन—सहयोगी

भिक्षु सुशोभन

व्यवस्थापक तथा प्रकाशक

भिक्षु मंत्री

सदस्य—सचिव

आनन्दकुटी विहारगुठी

पत्रव्यवहार

आनन्दभूमि

प. ब. नं ३००७

स्वयम्भू, काठमाडौ

फोन नं २-१४४२०

महावग—विनयपिटकबाट:-

‘चरथ भिक्खवे चारिकं बहुजन हिताय
बहुजन सुखाय लोकानुकम्पाय अत्याय
हिताय सुखाय देवमनुस्सानं । देसेथ भिक्खवे
धर्मं आदिकल्याणं भज्येकल्याणं परियोसान
कल्याणं सारथं सव्यञ्जनं केवलं परिपूर्णं
परिसुद्धं ब्रह्मचरियं पकासेथ ।’

भिक्षुहरू ! बहुजन हितको लागि, बहुजन सुख-
को लागि, विश्वमार्थ दयाको लागि, देव र मनुष्यहरूको
हित, सुख र कामको लागि संचार गर । भिक्षुहरू !
आरम्भ, मध्य र अन्त्य समयसम्म कल्याण हुने धर्मको
अर्थ र भाव सहित उपदेश दिएर सम्पूर्ण परिशुद्धि
ब्रह्मचर्य (धर्म) को प्रकाश गर ।

दोषलाई दोष र निर्दोषलाई निर्दोष नै देखेर सम्यग्दृष्टि प्रहर गर्ने जीवलाई
स्वर्गप्राप्ति हुन्छ ।

बुद्धमार्गमा गएका निगण्ठ-शिष्यहरू

सर्वज्ञता र अरु कुरा

मजिस्म निकायको चूलदुखव्यवधि—सूत्रानुसार भगवान् बुद्धले निगण्ठनाटपुत्रका शिष्यहरूसँग राजगृहको क्रषिगिरि पर्वतको एकपट्टि कालो हुङ्गाको एक चट्टानमा उभिएरै तपस्या गरिरहेको बेलामा भेट गर्नुभएको कुरा सूत्रमै समुलेख भएको छ ।

त्यसबेला उनीहरूसँग प्रश्न सोध्दा उनीहरूले भगवान्लाई निगण्ठनाटपुत्र सर्वज्ञ तथा सर्वदर्शी हुनुहुन्छ भन्ने जवाफ दिएको कुरा उक्त सूत्रमै समुलेख भएको छ ।

न्यस्तै लोकायतिक ब्राह्मणहरूले पनि पूरण काश्यप र निगण्ठ-नाटपुत्रले ‘सर्वज्ञ तथा सर्वदर्शी ह्यौं’ भन्छन् भन्ने कुरा बुद्धलाई [सुनाएका थिए ।

कुरहल-सूत्रानुसार वत्सगोत्र परिवाजकले निगण्ठ-नाटपुत्रले पनि परलोक भएका आफ्ना शिष्यहरूमध्ये “अमुक, अमुक स्थानमा उत्पन्न भए” भन्दछन् भन्ने कुरा बुद्धलाई सुनाएका छन् ।

देवदह-सूत्रानुसार अरु अरु कुराको अतिरिक्त निगण्ठहरू कुनकुन कारणहरूद्वारा निन्दित छन् भन्ने कुरा कारणसहित उल्लेख भए जस्तै निगण्ठले आफू “‘सर्वज्ञ तथा सर्वदर्शी’ भन्छन् भन्ने आदि कुराहरू पनि समुलेख भएको पाइन्छ । अङ्गुत्तर-निकायमा पनि दश कारण-हरूद्वारा निगण्ठहरू निन्दनीय छन् भन्ने कुरा समुलेख भएको छ ।

अन्य तैर्थीय गणाचार्यहरूले बुद्धसँग कहिं-प्रातिहार्य देखाउने दावी गरेका समयमा यिनी पनि राजगृहमै वर्षावास बसेका थिए । त्यस समय राजगृहका सेठले चन्दनको भिक्षा-पात्र बाँसमा झुण्डचाइराखेको बेलामा यिनले पनि सो पात्र लिनको निम्नि असफल प्रयास गरेका थिए ।

मूलसूत्रहरू तथा अर्थकथाहरूको अध्ययनबाट निगण्ठ-नाटपुत्रका केन्द्रस्थानहरू राजगृह, नालन्दा, बैशाली, कपिलवस्तु तथा पावामा थिए भन्ने कुराको अवबोध हुन्छ ।

महानायक भिक्षु अमृतानन्द

पालि साहित्य विपिटकमा पाइने यिनका केही मुख्य शिष्यहरू यसप्रकार हुन्—दीर्घतपस्वी निगण्ठ, सच्चक निगण्ठपुत्र, सच्चा, लोला, अववादका, पटाचारा र कुण्डलकेता । गृही-शिष्यहरूमध्येमा—वृष्प शाक्य, अभय राजकुमार, असिवन्धकपुत्र, सिंह सेनापति तथा उपालि गृहपति ।

अङ्गुत्तर ग्रन्थकथामा वृष्प शाक्य, सिंह सेनापति तथा उपालि गृहपति हरू निगण्ठ-नाटपुत्रका प्रमुख दाताहरू

रहेका दुरा उल्लेख भएको पाइन्छ ।

जसरी पूरण काश्यपादि तैर्थीयहरूले बुद्धलाई हुनसम्म दुःख र हैरानी दिएका थिए त्यस्तै गरी निगण्ठ-नाटपुत्रले पनि दिएका थिए भन्ने कुरा विपिटक पालि साहित्यबाट प्रष्ट बुझिन्छ ।

निगण्ठादि छ: तैर्थीय गणाचार्यहरू मिली बुद्धको अपवाद गर्नको निमित्त कतिसम्म षड्यन्त्रहरू रचे भन्ने कुराहरू मणिसूकरजातक, बावेजातक र महापुमजातक जादिमा उल्लेख भएको पाइन्छ ।

यिनको सिद्धान्त वा दर्शनको सार चारुर्यम संवर गर्ने भन्ने र पहिलेको कर्मलाई तपस्याद्वारा विनाश गरी नयाँ कर्म नगरेपछि कर्मक्षय भई मुक्ति पाइन्छ भन्ने हो । यी कुराहरू विभिन्न सूत्रहरूद्वारा प्रष्ट हुन्छन् ।

निगण्ठको अन्तिम अवस्था

उपालि गृहपति बुद्धमार्गमा लागेदेखि निगण्ठ-नाटपुत्रको हृदयरोग क्लिपरदिन बढ़दैयो र निकै हुन सकेन भन्ने कुरा दीर्घनिकाय र मञ्जिशमनिकाय अर्थकथा-हरूद्वारा प्रष्ट बुझन सकिन्छ ।

उपर्युक्त द्वय अर्थकथाहरू अनुसार— नाटपुत्रलाई नालन्दाबाट पावामा लागेपछि उनको हृदय-रोग अन्तिम चरणमा पुर्यो र उनको उहीं देहान्त भयो । यो कुरा दीर्घनिकायको पासादिक सूत्रमा पनि उल्लेख भएको पाइन्छ ।

आफ्नो अन्तिमघडि आइपुदा नाटपुत्रलाई पश्चात्ताप लागेको कुरा उपर्युक्त अर्थकथाहरूमा समुल्लेख भएको पाइन्छ । आफ्नो देहत्याग गर्नुभन्दा अगाडि उनलाई “म त जे भए पनि भएँ किन्तु मेरा श्रावक हरू-द्वारा अपाय (=नरक) नभरियोस्” भन्ने लागेपछि

उनले यस्तो सोचेका थिए—‘मेरो धर्म सारहीन तथा अनैर्याणिक छ किन्तु यस्तो भन्दा मेरा शिष्यहरूले विश्वास गर्नेछैन् । अतः यिनीहरूको भविष्य सपार्नको निमित्त यिनीहरूलाई मैले दुइथरी उपदेश गर्नुपर्छ ।’ यी कुराहरू पनि उक्त अर्थकथाहरूमै समुल्लेख भएको पाइन्छ ।

यिनी सारै बिरामी भइरहेको बेलामा यिनका एक शिष्य आई “भन्ने ! अहिले तपाईं सारै दुर्बल हुनुहुन्छ । मलाई तपाईंको धर्मको सारांश बताउनुहोस्” भनी विन्तिगदा नाटपुत्रले उनलाई “शाश्वत हो भन्ने कुरा ग्रहण गर” र अर्को शिष्यलाई “उच्छेद हो भन्ने कुरा ग्रहण गर” भनी बताए । यसप्रकार दुई शिष्यलाई दुई तरीकाले सारांशको कुरा बताएका थिए । यसै बीच उनको देहान्त पनि भयो ।

निगण्ठको देहान्त पछिको चर्चा

दाहसंस्कारादि गरिसकेपछि, एक दिन, यिनका शिष्यहरू भेला भई “आवुसो ! हामीहरूका आचार्यले कसलाई ‘धर्मको-सार’ बताएका छन् ?” भन्ने सोधिएपछि एक शिष्यले “मलाई ‘धर्मको सार’ बताएका छन् भने ।” अर्कोले पनि मलाई ‘धर्मको सार’ बताएका छन् भने । “त्यसो भए के ‘धर्मको-सार’ बताए त ?” भनी सोध्दा एकले “शाश्वत हो” भन्ने कुरा र अर्कोले “उच्छेद हो” भन्ने कुरा बताए । यसै कुरालाई लिएर भेला भएका मानिसहरू दुई समूहमा विभाजित भए । अनि परस्पर मुखामुख हुन थाल्यो । दुँदाहुँदा हात पनि छाड्न थाले अनि परस्परमा दण्ड पनि चलन थाल्यो ।

यसप्रकार उनीहरूकाबीच घोर-धमासान तथा मारपीट समेत भएपछि केही निगण्ठहरू गृहस्थी भएर पनि गए ।

त्यस बछत यही घटनालाई लिएर समाजमा खूब

चर्चा हुन थाल्यो । जताततै यस्तो कुरा चलन थाल्यो—
 “निगण नाटपुत्र एक प्रतिष्ठित शास्ता मानिएका थिए ।
 तर उनको देहान्तपछि तुरुन्ते उनका आवक शिष्यगण-
 हरूका बीच घमासान वाद-विवादको साथै मारपीट पनि
 भयो । धेरै निगणहरू गृहस्थी पनि भएर गए । यी
 श्रमणगौतम पनि जम्बुद्वीपमा चन्द्र-सूर्य झंगे उद्दीपनमान
 छन् तथा उनका आवकहरू पनि । श्रमणगौतमको
 परिनिर्वाणपछि उनका आवकहरूका बीच कस्तो विवाद
 हुनेछ होला ?” इत्यादि ।

त्यस समय आयुष्मान् चन्द्र समणद्वेष
 (= श्रमणोदेश) — जो सारिपुत्र महास्थविरका कान्छा
 भाइ हुनुहुन्छ—पावामा वर्षावास गर्दै हुनुहुन्थ्यो । उपर्युक्त
 समाचार सुनी वहाँको मनमा “यो समाचार भगवान्लाई
 सुनाउनु बेश हुनेछ जुन कारणलाई लिई वहाँले केही

उपयोगी कुराहरू बताउन सक्नुहनेछ—जो सबैको ‘निर्मिति
 कल्याणकर हुनसक्छ’ भन्ने विचार आएपछि वर्षवास
 सिध्याएर वहाँ पावाबाट शाक्य —देशको एक गाउँ साम-
 ग्राम (=श्यामग्राम)मा जानुभयो । त्यस बखत त्यहाँ
 भगवान् दुद्ध बस्नुपर्छो थियो ।

भगवान्कहाँ जान्छु भनी जानुभएका चुन्द
 श्रमणोदेश भगवान्कहाँ नगई पहिले आनन्द महास्थविर
 कहाँ जानुभयो । आयुष्मान् आनन्द, चन्द्र श्रमणोदेशको
 उपाध्याय हुनुहुन्थ्यो र वहाँ पनि भगवान्सँगै बस्नुभएको
 थियो । उपाध्याय मार्फत उक्त समाचार बुद्धलाई सुनाउनु
 नै विनिंत शिष्यहरूको परम कर्तव्य हो भन्ने कुरा सोची
 वहाँ प्रथमतः आम्ना पूज्य उपाध्याय कहाँ गएरा हुन् ।

३७

बुद्ध-भजन

—तीर्थमुनि वज्राचार्य

धर्म

—झो एल. तण्डुकार

ज्ञानको ज्योति जलाऊँ, बुद्धको सन्देश फिजाऊँ,
 गाउँ शहर गल्लामा, मुक्तिको बाटो चिनाऊँ ॥
 प्रेमको मोती छरेर, शान्तिको दीप उज्यालूँ,
 हृदयको कालो मेटेर, श्रद्धाको चादर बिछ्याऊँ ॥
 निष्ठाप कर्म गर्न, नयाँ गोरेटो पैत्याऊँ ॥
 जीवन धराको सडकमा, बुद्धको पाइला सजाऊँ,
 विश्वासको ढोरीमा बांधी, मनको डुङ्गा खियाऊँ
 निवारण रूप धरेर, यो देह मोक्ष तुल्याऊँ ॥

॥

धर्म, अरुको चित्त मारेर आर्जन गरेको धन,
 ईश्वरको नाममा चन्दा प्रदान गर्दैमा प्राप्त हुँदैन ॥
 धर्म, अरुलाई विगारैर कष्ट दिएर मन,
 अशुद्ध गरी पूजा अक्षता चढाउँदैमा प्राप्त हुँदैन ॥
 धर्म प्राप्त गर्न दुई अक्षता चढाए पुग्छ,
 नभए चोखो मनले प्रणाम गरे पुग्छ ॥
 शुद्ध शान्ति जहाँ छ त्यहाँ ईश्वरको वास हुन्छ,
 धर्म त्यहाँ हुन्छ जहाँ आत्मा शान्ति हुन्छ ॥

संकाश्य-बौद्धतीर्थस्थल

संकाश्य नगरको खोज

बुद्धकालीन प्राचीन संकाश्य नगरको खोजमा जनरल कनिंघमलाई थ्रेय छ । सन् १८४२ मा जनरल कनिंघमले संकाश्य क्षेत्रमा उत्खनन गरी सो पता लगाए । भारतको वर्तमान फर्ल्खावाद जिल्लामा संकिसा नामक गाउँ छ, जुन गाउँ ठ्लो ढिस्कोको रूपमा उच्च भागमा अवस्थित छ । यही गाउँलाई कनिंघमले संकाश्यको रूपमा अनुमान लगाएको छ । संकाश्यमा पहिला काश्यप बुद्धको चैत्य भएको अनुमान गरिन्छ । अतः काश्यप शब्दको अपभ्रंशको रूपमा संकाश्य भयो होला भनी अनुमान गर्न सकिन्छ । युवान च्वाङ्गले संकाश्यमा देखेको स्तम्भको शीर्ष भागमा सिंहको मूर्ति थियो । तर हाल संकाश्य प्राप्त अशोकशिलास्तम्भको शीर्षभागमा सूँड र पुच्छर नभएको हातीको मूर्ति छ । जनरल कनिंघमको विचार अनुसार ‘युवान च्वाङ्गले हातीलाई भ्रमले सिंह देखेको हुनुपर्दछ’ भनेका छन् । तर युवान च्वाङ्ग जस्तो तीक्ष्ण बुद्ध भएको बौद्ध यात्रीबाट यो भूल भयो होला भनी सहजै स्वीकार्न गाहो पर्दछ । यस सम्बन्धमा स्मिथको राय छ कि “संकिसाको हाती शीर्ष भएको स्तम्भ त्यो स्तम्भ होइन जो युवान च्वाङ्गले कपिया (संकाश्य) मा देखेको थियो, जसको शीर्षमा सिंह थियो । म यस्तो ठान्दिन कि कनिंघमको यो भनाइ सही छ कि फर्ल्खावाद जिल्लाको संकिसा गाउँ कपिया

वा संकाश्य हो ।” स्मिथको राय अनुसार संकाश्य एउटा जिल्लाको उत्तर-पूर्व कहीं हुनुपर्दछ । यसैले यस विषयमा अझै विस्तृत उत्खनन अनुसन्धानको आवश्यकता देखिन्दै आउँदछ । तर जे भए पनि हालसम्म जनरल कनिंघमले संकिसा गाउँमा उत्खनन गरी विभिन्न पुरातत्व महत्वको विभिन्न भगवान् बुद्धको मूर्ति, माटोको मोहर र सिक्का, अशोक-स्तम्भ र अन्य वस्तुहरूको उपलब्धिबाट सप्रमाण संकाश्य सावित गरेको छ, त्यसलाई खेलिलो रूपमा काट्न सक्ने अन्यत्र उत्खनन गरी प्रमाण नभेटाइएका ले संकिसा गाउँलाई नै संकाश्य अथवा युवान च्वाङ्गले देखेको कपिया मान्नु उचित हुन आउँदछ ।

वर्तमान संकाश्य वा संकिसा

भारतको उत्तर प्रदेशको पश्चिम क्षेत्रमा फर्ल्खावाद जिल्ला पर्दछ । मैनपुरी, फर्ल्खावाद र एउटा ३ जिल्लाको सीमाना जोडिएको छ । फर्ल्खावाद जिल्लाको मुख्य शहर फर्ल्खावाद नै हो । जिल्ला को यो रेल्वे जंक्शन र सडक यातायातको केन्द्र हो । आगराबाट मैनपुरीफर्ल्खावाद पक्की सडक गएको छ । सोही मार्गमा फर्ल्खावादबाट ३५ किलोमिटर टाढा मोहम्मदावाद नामको सानो बस्ती छ । मोहम्मदावादबाट संकिसा गाउँ सीधा सडक गएको छ जो २२ किलोमीटर टाढा पर्दछ । यसरी कार अथवा बसबाट संकिसा पुग्न सकिन्छ । त्यस्तै रेलमार्गबाट जान आगराबाट शिकोहावाद र त्यसपछि

फर्स्तखावाद रेल्वे स्टेसन आउँदछ । शिकोहावादबाट जाँदा फर्स्तखावाद पुग्नुभन्दा केही अधि पछना रेल्वे स्टेनसमा नै उवेर त्यहाँबाट पक्की सडकबाट ११ किलो-मीटर टाढा संकिसा पुग्न सकिन्छ । संकिसा गाउँको भौगोलिक स्थिति २७.२०' उत्तरी अक्षांश र ७८.२०' पूर्वी देशान्तरमा अवस्थित छ ।

प्रा. छत्रराज शाक्य, तानसेन

संकिसा गाउँ एउटा थुम्कोमा अवस्थित छ । करीब १५०० फीट लम्बाई र १००० फीट चौडाई रहेको छ । वरपरको जमीनभन्दा केही उच्चा भएको ले पहिला यहाँ किला भएको अनुमान गरिन्छ । यो थुम्कोको केही पर एउटा विसहरी देवीको मन्दिर छ र यसको नजीकमा भगवान् बुद्ध अवतरण भएको भनिन्छ । गाउँको २ फलांग पर एउटा स्तूपको अवशेष फेला परेको छ, जसलाई चौखण्डीस्तूप भनिन्छ । संभवतया ई. पू. २५६ मा सन्नाट अशोकबाट निर्मित अशोक स्तम्भ पनि फेला पर्दछ । स्तम्भको शीर्षभागमा हात्तीको मूर्ति छ जसको शिर र पुच्छर भाँचिसकेको छ । माथिल्लो भागको स्तम्भमा कमल पुष्प र पीपलको पातका

आकृतिहरू कलात्मक ढंगले शिलामा कुंदिएको पाइन्छ ।

यस क्षेत्रमा ब्राह्मणहरूको नै बसोबास छ र मुख्य पेशा खेतीपाती नै हो । भगवान् बुद्ध अवतरण भएको तिथि आश्विन पूर्णिमाको दिन यहाँ धार्मिक मेला लाग्दछ र वरपरबाट धेरै मानिसहरू भेला हुन्छन् । संकिसा बौद्धहरूको मात्र नभई, यहाँ नागदेवता, महादेव र विसहरीदेवीका मन्दिरहरू भएको हुनाले हिन्दूहरूको लागि पनि पवित्र तीर्थस्थलको रूपमा मानिन्देआएको देखिन्छ । २५०० औं बुद्धजयन्तीको उपलक्ष्यमा यहाँ भारत सरकारले अतिथिगृह, विजुली, सडक आदिको निर्माण गरेको हुँदा बौद्धतीर्थयात्रीहरूलाई केही सुविधा हुन गएको छ । भगवान् बुद्धको जीवनसँग सम्बन्धित अदुमहाठानानी मध्ये एउटा स्थान भएको र महा अवतरण बुद्धजीवनीमा महत्वपूर्ण घटना हुँदा विश्वका संपूर्ण बौद्धधर्मलम्बीहरूको लागि संकाश्य नगरले महत्वपूर्ण स्थान लिनु स्वभाविक हुन आउँछ । अतः भारत सरकारले यस क्षेत्रमा आफै विभिन्न भागमा उत्खनन गरी प्राचीन अवशेषहरूलाई बढी सुरक्षित गर्नुको साथै, यो क्षेत्रलाई अन्य बौद्धतीर्थस्थलहरू लुम्बिनी (नेपाल) बुद्धगया, सारनाथ र कुशीनगर जस्तै विकसित गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

निस्क्यो !

बुद्धकालीन ब्रह्मादिदेव भाग-२

पाइने ठाउँ:-हीराकाजी सुजीकार, नागबहाल, ललितपुर ।

बुद्धविहार, भूकुटिमण्डप, काठमाडौँ ।

आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू, काठमाडौँ ।

धर्मकिर्ति उपासिकाराम श्री घः नघ टोल, काठमाडौँ ।

बौद्ध-धर्म : आजको आवश्यकता

सुनिन्द्र अचेल—“अब जमाना आकै भइसक्यो, चोर, बदमास, लुच्चा फटाहहरूको जय हुने जमाना हो यो, सीधा सादाहरूले त अब दाँच्नु पनि पर्ने भएन। बौद्ध-धर्म मानेर सत्य र शान्तिको जपना गर्नुको अर्थ त अचेल आफ्नो अस्तित्व आप्नेले मेटाउनु समान भैसक्यो। हिसा गर्दिन, चोरी गर्दिन, असत्य बोलिदिन व्यमिचार गर्दिन, मादक पदार्थ सेवन गर्दिन भनेर अचेलको व्यवहार कसरी चल्छ र ? अब बौद्ध-धर्म मानेर केही हुन्न !”

बास्तवमा पहिले होस् वा अहिले, चोर बदमास भ्रष्टाचारी अन्यायीहरूले शक्ति र पैसाको बलले न्याय बिगारेर जाल झेल गरेर सीधासादा दुर्बल व्यक्तिहरूको शोषण गरिआउने परम्परा चलेको छ। शोषण नगरिकन उनीहरूको जय त अवश्य पनि हुन सक्तैन। शोषण गराउनेर गर्न दुबै नभइकन शोषण गर्ने काम हुन सक्तैन। पशुहरूको स्थितिदेखि विकसित भईआएको यो मानव समाजमा पनि पाश्विक प्रवृत्ति छाएकै छ, बरू एक जेहनदार पशुको हैसियतले यो समाजमा जब जब मानव दानवमा बदलिन्छ, तब तब पशुहरूको समाजमा भन्दा पनि बढी विकृतिहरू देखा पर्न त्रु। अनि जसरी बलि दिइने बाखालाई पिट्ठ पनि, खान नदिई सासाना पनि गर्न, अनि आखिरमा काटेर मसु पनि खान्छ, त्यसरी नै शोषकले शोषितनाई व्यवहार गर्ने चलन चल्न थाल्छ।

सीधासादा हुनुको अर्थ यदि दुर्बल भई अन्याय र अत्याचारको भारले लादिएर प्रतिकार नगरिकन अत्याचारबाट विमुख भई कातर भएर अन्याय सहेर दरनु हो भने, बौद्ध-धर्म यस्ता सीधासादाहरूको धर्म होइन। यदि अन्यायी र अत्याचारीलाई “आँखाको बदला आँखा, दाँतको बदला दाँत” भनेर अन्याय र अत्याचार गरी बदला दिनु नै ठीक हो भन्ने हो भने बौद्ध-धर्म यस्तो दुराचार केन्द्रित धर्म पनि होइन। यी दुबै अन्तहरू छोडेर बौद्ध-धर्मले बीचको बाटो लिएको देखाएको छ। सत्य र शान्तिको तेजले चोर बदमास दुराचारीहरूलाई पनि साधु सन्तमा परिणत गर्ने सबल सशक्त सदाचारीहरूको धर्म नै बौद्ध-धर्म हो।

गणेश ‘पथिक’

बास्तवमा भनू भने, बौद्ध-धर्मको जीत अवनति र बदनाम यसरी मूक भई अन्याय र असत्य सहने दुर्बल हरूको कारणले भइरहेको छ, वा, अन्याय र अत्याचारको बदला जस्तालाई तस्तै भन्दै अन्याय र अत्याचारले लिनेहरू भएर नै भइरहेछ, त्यति अवनति र बदनाम अन्य धार्माबलम्बीहरूको विरोधको कारण भएको छैन। चूप लागी अत्याचार सहन बौद्ध-धर्मले सिकाएको छैन, अत्याचारी माथि अत्याचार गर्ने आव्हान पनि बौद्ध-धर्मले गर्दैन। यसरी अत्याचारको प्रतिकार

अत्याचारंले गर्न र अत्याचारलाई मूक भई सहने वास्तवमा यिनीहरू नै बौद्ध-धर्मका मूल दुश्मन हुन् । बौद्ध-धर्म निर्बल आत्मा शक्तिहीनहरूको होइन, सबल सशक्त भन्ने बलयुक्तहरूको धर्म हो, सत्यको बलले अन्यायीहरूलाई पनि सत्यको बाटोमा लैजान सक्नेहरूको धर्म हो । स्वयं बुद्धले अंगुलिमाल डाकालाई बौद्धभिक्षु बनाएर बुद्धधर्मको महिमा बताउनुभएको छ । सत्य र शान्तिको बाटोमा निर्भाकता पूर्वक अगाडि बढी, सत्य र शान्तिको ज्योतिले असत्य र शोषणको अन्धकारलाई मेटाउन सक्नेहरूको धर्म नै बौद्ध-धर्म हो ।

पत्किसकेका पटके चोर, बदमास शोषकहरूलाई सत्य शक्तिमा आस्था जगाई आफ्नो पुरानो बानी छोड्न सगाई सुमार्गमा लैजान सकिन्छ र ? बाँचनको लागि संघर्ष गर्नुपर्ने दानवीय समाजमा सत्य र शान्तिको बाटोमा लागी बाँचन सकिन्छ र ? मानव-हृदय भित्रका बुद्धत्वको अंशलाई नबुझेहरू यसरी शंका व्यक्त गर्दछन् । वास्तवमा यदि आजसम्म मानव समाज जीवित रहेको छ भने त्यो यस कारणले कि आजसम्म पनि प्रत्येक मानिसको भित्री हृदयको एक कुनामा धमिलिएर निम्न लागेको स्थितिमा भएपनि बौद्ध-धर्मको ज्योति केही बाकी रहेकै छ, सत्यको डर र शान्तिको चाहना केही अंशमा भएपनि बाकी रहेकै छ । यति कारणले नभएदेखि हात्रो समाजको अस्तित्व आज मेटिइसकिन्थ्यो होला जस्तैसुकै क्रूर बदमाशको पनि आत्मीयजनप्रति केही आत्मीय भावना त हुन्छ नै, यही आत्मीय भावनालाई व्यापक बनाई भैत्री र कहणाको बाढले सम्पूर्ण दुनियाँलाई ओतप्रोत गर्न सिकाउने धर्म नै बौद्ध-धर्म हो ।

धेरै वर्ष बितेका छैनन्, भारतमा महात्मा गांधी

र उनका सहयोगीहरूले सत्य र अहिंसाको शक्तिले पाश्विक शक्ति र दानवीय अत्याचार र शोषणमा अडेको ब्रिटिश साम्राज्यलाई जगैदेखि हल्लाएर पर्यांकिदै, त्यसकारण, जात र धर्ममा जे भए पनि, गांधी र उनका सहयोगीहरूले आदर्श बौद्धको नमूनालाई प्रस्तुत गरी देखाए । आचरणबाट मात्र कोही बौद्ध हुन्छ, जात या धर्मले होइन । यदि बौद्धधर्मविलम्बी भएर पनि, सम्पूर्ण त्रिविटकै कण्ठ गरेर पनि, दिनको पाँच पटक पंचशील ग्रहण गरेर पनि, कुनै व्यक्ति अन्यायी र अत्याचारीको अगाडि शिर निहुरेर रहन्छ भने, वा असत्य र अन्यायको बदला असत्य र अन्यायले लिइरहेछ भने, आचरणको कारण त्यो बौद्ध होइन । स्वयं बुद्धले पनि त्यस्ता दोंगीहरूलाई मोघपुरुष फनी फटकार्नु हुँछ ।

यसरी नै ईशा पनि एक आदर्श बौद्ध हुनुहुन्छ, जात वा धर्म वहाँको जे भए तापनि । वहाँले असत्य र दुश्चरणलाई शिर निहुरेर होइन, सत्य र सदाचरणको बलले शिर उठाएर सामना गर्नुभयो । सत्यको बाटोमा आकू शहीद भएर जानुपरे पनि, सत्यको ज्योतिलाई वहाँले यसरी बालिदिनुभयो कि आज झण्डे २००० वर्ष पछि पनि त्यो ज्योति चम्किरहेकै छ । वहाँले आफ्नो गालामा पिट्न आउनेहरूलाई पनि गाला चर्काएर पठाउनु भनी शिक्षा दिनुभएन, शिर निहुराई पिटेको पिटेकै गराऊ पनि भन्नुभयो कि यसरी अर्को गाला पनि थाप कि पिट्न आउने स्वयं पिट्न नसकी आफ्नै गालामा पिट्नेहोस् । अर्हसंग यसरी आचरण गर जस्तो आचरण अरुबाट आकू चाहन्छौ— भनी वहाँले सदाचारको मूलमंत्र दिनुभयो । आदर्श ईशाको तेजले चोर्न आएका चोरहरू चोर्न नसकी, चोरेको बस्तु विनम्रता र वश्रान्तापूर्वक फर्काइदिने मात्र होइन,

स्वयं आदर्श ईशाई पनि बन्छन् । जसरी एउटा बलिरहेको बत्तीले अरु निभेको बत्तीलाई छोयो भने बल्छ, त्यसरी नै एक बौद्धले अर्को अबौद्धलाई पनि बौद्धमा परिणत गर्छ ।

बुद्धले शान्तिको सन्देश दुनियाँलाई दिएँ भनेर द्वांग फुक्दैमा बौद्धधर्मको पालन हुने होइन । आचरण-ले मात्रै बौद्धधर्मको पालन हुन्छ । अन्यायलाई न्याय, असत्यलाई सत्य र दुराचारलाई सदाचारको बलले जितेर नै बौद्धधर्मको पालना हुन्छ । भगवान् बुद्ध

भन्नुहुन्छ “अबैरले नै बैर शान्त हुन्छ, बैरले होइन” “सयवर्षसम्म कमजोर र निरर्थक जीवन बिताउन् भन्दा श्रेय छ एकेदिन सशक्त सार्थक जीवन बिताउनु” सुख र शान्तिको जपना एक कुनामा बसेर गरी समाजमा जेसुकै बिते पनि आँखा चिम्लिबसेर बौद्ध-धर्मको पालन हुँदैन, सत्य र शान्तिको शस्त्र लिएर समाजमा कुरीति, अन्याय र अस्थाचारलाई निर्मूल गरेर नै बौद्ध-धर्मको पालन हुन्छ ।

किरात जाति बारे

प्रतिक्रिया

गत २०४१-१२-३ शनिवारको गो. प. छैठौं पृष्ठको दोन्हो लहरमा “किरात वैदिक संस्कृतिका अनुयायी” शीर्षक अन्तर्गत “सनातनधर्म सेवासमिति” का अध्यक्ष खेमराज केशवशरणको “किरातहरू वैदिक संस्कृतिका अनुयायी आर्यसन्तति हुन्” भन्ने विचार दमक लखनपुरको किरातेश्वरधाममा व्यक्त गर्नुभएको कुरा ज्ञात हुन आयो । छविलाल पोखरेलजीले उपर्युक्त विचारलाई सकारेको पाइयो अनि आफ्नो पुस्तक “आधुनिक दृष्टिमा वाल्मीकि रामायण” मा समेत उद्धृत गरी पुस्तकको कोरा महत्व बढाउने चेष्टा गर्नुभएको रहेछ ।

किरातहरूको आजभन्दा करीब ४० हजार वर्ष

अधिदेखि (आकोलोजिष्ट डा. अनातौली याकोड्लेम सेटेन्कोको केही भारतीय र केही नेपालीहरूको संयुक्त टोलीले पुरातात्विक अनुसन्धानबाट दिएको प्रमाण) अर्थात् दुङ्गे युगदेखिको सम्यता र संस्कृतिको ऐतिहासिक विकासक्रम, पुरानो किरात राज्य व्यवस्था र त्यसको बौद्ध धार्मिक स्वरूप, वर्तमान परिवेशमा समेत पाइने उनीहरूको बौद्धधर्म अन्तर्गतका वक्त्यानी ग्रन्थ (लामा झांकी, धामी, बिजुवा, फेदाङ्गा आदि) हरू अनुसार यी किरातीहरूले आफ्नो बौद्धग्रन्थलाई बचाइराख्न सफल भएका हुँदा प्रष्ट प्रमाण मिल्दछ कि, यिनीहरू बौद्ध धर्मविलम्बी मङ्गोल-सन्तति हुन् ।

मणि तामाङ्ग, धरान ।

माया

-ज्योति नकर्मी

कक्षा ८

संसारलाई मायाले ढाकेको छ ।

बौद्धधर्म ग्रन्थ अनुसार हामीले सबैमाथि माया गर्नुपर्दछ । कुनैपनि मानिसले नराङ्गो काम गर्दा हामीले थाहा पायौं भने हामीले त्यस मानिसलाई कुट्टनु, गाली गर्नु हुँदैन बरू सम्झाएर, माया गरेर त्यसलाई नराङ्गो काम गर्नुबाट रोक्नुपर्छ । हामी जन्मेकेखि हामीले आमाबाबुको माया पाइरहेका हुन्छौं । त्यही आमाबाबुको चोखो मायाबाट अहिले हामी यस अवस्थामा पुगिसकेका छौं । अहिले हामीले स्कूलमा बसेर पनि साथीहरू र शिक्षकहरूबाट माया पाइरहेका छौं । हामीले पनि हामी भन्दा साना भाइबहिनीहरूलाई माया नै गरिराखेका छौं ।

कुनैपनि जीव माया बिना रहन सक्दैन ।

जस्तैः— मालीको माया बिना फूल सप्रेन सक्दैन । माया धेरै प्रकारका हुन्छन् । जस्तै साथी साथीमा हुनुपर्ने माया, आफ्नो परिवारमा हुनुपर्ने माया, शिक्षकको विद्यार्थीप्रति माया आदि हुन् ।

हामीले माया बिनु पनि पर्छ र माया लिनु पनि पर्छ । मानिस भएर जन्मेपछि माया गर्न सिन्नुपर्छ । मायालु भावना राखेर सबैमाथि हर्नुपर्छ र अरुले पनि मायापूर्वक हामीहरूलाई हेरिराखेका हुन्छन् ।

त्यसैले माया शब्दलाई अनन्त ठान्नुपर्छ । माया शब्द एक विशाल अर्थ—दिने शब्द हो ।

दीर्घनिकाय ग्रन्थको सम्बन्धमा

दीर्घनिकाय भगवान् बुद्धको जीवन कालमा वहाँले दिनुभएका दीर्घ (लामो) आकारका उपदेशहरूको संकलन हो । यसलाई 'दीर्घागम' वा 'दीर्घसंघ्रह' पनि भनिन्छ ।

दीर्घनिकाय त्रिपिटक बुद्धवचनको क्रममा सबैभन्दा पहिलो ग्रन्थ हो जुन सूत्रपिटक अन्तर्गत पर्दछ ।

यो ग्रन्थ (१) सीलन्धवगम, (२) महावगम र (३) पथिकवगम गरी जम्मा ३ वर्गमा विभाजित

छ । सीलन्धवगममा १० र पथिकवगममा ११ सूत्रहरू गरी जम्मा ३४ सूत्रहरू समावेश छन् ।

सीलन्धवगमका सूत्रहरूमा प्रायः गरी शील, समाधि र प्रज्ञा सम्बन्धी उपदेशहरू परेका छन् । 'महावगम' अन्तर्गतका प्रायः सबै सूत्रहरूको नाउँको शुरुमा 'महा' शब्दबाट शुरू भएको पाइन्छ ।

दीर्घनिकायको पहिलो सुत 'ब्रह्मजालसुत' हो । यसमा ६२ प्रकारका दार्शनिक मतहरूको विवेचना

गरिएको पाइन्छ । कुनै पनि मत कसरी उत्पन्न हुँछ भन्ने कुरा यसमा उल्लेख छ । साथै मानिसहरू कसरी मतको फन्दामा पर्दछ भन्ने कुरा छर्लज्ज प्रकाश पान् हँदै भगवान् बुद्धले यो सुत्तको नाउँ अर्थजाल, धर्मजाल, दृष्टिजाल तथा अलौकिक संग्राम-विजय पनि भने हुन्छ भन्नुभएको छ ।

यो ग्रन्थको दोश्रो सुत सामञ्जफल सुत हो । यो सुतमा चूल्शील, मध्यमशील र महाशील गरी जम्मा ३ प्रकारका शील भिक्षुहरूले अनिवार्य रूपमा पालन गर्नुपर्ने कुराको पर्याप्त चर्चा पाइन्छ जुन कुरा गृहस्थी-हरूले पनि थाहा पाइराखनुपर्ने हुन्छ ।

महापरिनिव्वाणसुत्त इतिहासको दृष्टिले, सबभन्दा महत्वपूर्ण सुत हो । यसमा भगवान् बुद्धको अन्तिम जीवनको सारे मार्मिक तथा सच्चा चित्रण पाइन्छ ।

यो ग्रन्थ संसारका प्रमुख भाषाहरूमा अनूदित भैसकेको छ । जसमध्ये प्रसिद्ध अनुवादहरूमा चीनिया, तिब्बती, सिंहली, वर्मी, थाई, हिन्दी कम्पुचियाली र

अंग्रेजी उल्लेखनीय छन् ।

T. V. Rhys Davids को प्रसिद्ध अंग्रेजी अनुवादमा यो ग्रन्थलाई 'Dialogues of the Buddha' अनिन्द्य जुन यो शताव्दीको शुरुशुरूतिर पालि टेक्स्ट सोसाइटीले ३ खण्डमा प्रकाशित गरेका हुन् ।

यो ग्रन्थको सम्पूर्ण खण्ड श्री दुष्टबहादुर बज्राचार्यले पनि नेपालभाषामा अनुवाद गर्नुभएको छ ।

पालि दीर्घनिकायका ३४ सुत्तहरूमध्ये २७ सुत्तहरू चीनी दीर्घागमसित मिलेको छ । बाकी ७ मध्ये ३ बटा सुत्तहरू मध्यमागममा पाइन्छ र अरू ४ बटा सुत्तहरूको अनुवाद पाइँदैन ।

यो ग्रन्थ चीनी भाषामा दोश्रो शताव्दीदेखि चौथो वा पाचौं शताव्दीको बीचमा अनुवाद गरेको विश्वास गरिन्छ ।

दीर्घनिकायको अठुकथा प्रसिद्ध आचार्य बुद्धघोष महास्थविरको 'सुमंगलविलासिनी' हो ।

सबै बौद्धहरूको दैनिक जीवनको लागि अति उपयोगी

'त्रिरत्नवन्दना र पाठ्यसूत्र'

प्रकाशित भएको छ ।

पाइने ठाउँ:—हीराकाजी सुजीकार, नागबहाल, ललितपुर ।

बुद्धविहार, भूकुटिमण्डप, काठमाडौँ ।

आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू, काठमाडौँ ।

धर्मकिति उपासिकाराम, श्री घ: दघ टोल, काठमाडौँ ।

ज्ञाति-अर्थचर्या

बुद्ध ज्वीपिनिगु व बुद्धपिनिगु चर्या स्वंगु दु-
आत्मार्थचर्या, ज्ञातिअर्थचर्या व परार्थचर्या । भगवान्
बुद्धया उपदेश कथं मेपिन्त उपकार यायगु धैगु बांलाःगु
धर्म खः । तर थः तालय् मलायकं, थःगु तुति थम्हं
बांलाक च्ची मफष्कं कर्पिन्त उपकार यायगु पाय्छि
मजू । उकि न्हापां थः नि तालय्लाके माः । थःतनि
उपकार न्हापां याय् माः । अनलिपा ज्ञातिया परोपकार
यायमाः ।

ज्ञाति धैगु थः बन्धुपि । इपि थः धाय् बहूपि
थः थितिपि खः । थः थितिपि निथी दु :-तापाःपि व
सत्तीपि, छगः भोरिं पिहाँवःपिला-हिया सम्बन्ध, दुपि
लिक्कला: पि थः परय्जूपि खः । न्हय्गू पुस्तां उखेयापि
तापाःपि थःथितिपि खः । थःथितिपिन्त उपकार यायगु
नं धर्म खः । विनयपिटकय् धैतःये थःथितिपि जिता
प्रकारया दु- दाजु, किजा, तता, केहे तःबा, तःमां, निनि,
पाजु, चमा व कका ।

थः थितिपिन्त उपकार यायगु, मानय् यायगु छगू
धर्म खः, बोधिमार्ण खः । भगवान् बुद्धं कनाबिज्या गु ३८ गू
मंगल मध्ययनं छगू मंगल थःथितिपिन्त संग्रह यायगु खः । तर
थःथितिपिन्त मानय् याय् बहूपि धका: मानय् याःसा उपकार
यात धाःसा कपिसं निन्दा याय् धुंकी, थः थितिपिन्त जक
हित ज्वीगु ज्या यानाजुल धका: । ज्ञी भवयन्याय्केगु आदि
कार्यक्रम देवलय् महस्यूपि थःथितिपि पासापिन्त मखा ज्या

लःलहानाः ज्या काय्त स्वै । म्ह हे मस्यूपिन्त छक्वलंतु
विश्वास यानां तालय् लाइमखु । महमस्यूपिसं ज्या स्यंका
बीला धैगु अविश्वास ज्वीफु । उकि आपाः ईर्ये मनूतसै
थःथितिपिन्पाखे ज्या काय्त स्वै । परिचित मजूपि
नाप खैंल्हाय्त नं ला न्हापां मछालापुसेव्वं । थःथितिपिन्त
मानय् यात धका: निन्दाचर्वा यायगु पाय्छि जूर्ये
मताः । पक्षपात जुल धाय्गुया छगू सीमा दु ।

मीना शाक्य

ज्ञातकय् माकः बोधिसत्त्व जुया च्चं बलय् आपलं
थःथितिपिन्त उपकार यानाः इमिगु उयान बच्य याना
ब्यौगु बाखंत दु । थुपि बाखंत ज्ञाति-अर्थ चर्याया प्रतीक
खः ।

छन्हु जुजु छम्ह पिने चारिका यानाः सवार्दि
लिहौः वः गु लिबात । पिने बगी अर्थे तेतल । वावयाः
बगी प्यात । छयंगु माःबुल । दरबारी खिचातसे बगीलय्
च्चंगु छयंगु नयाबिल । खिचां नल धैगु खबर जुजुंसिल ।
जुजुया तं पिहाँवया: हुकुम जुल—“पिनेच्चर्यैपि खिचात
दवव स्याना छो” । अबलय् बोधिसत्त्व खिचा जुयाः मसानय्
च्चंच्चंगु जुयाच्चवन । मेपि खिचात यक्व दय्क मुनाः
बोधिसत्त्व याथाय् वनाः धाः वन-जिमित रक्षा याय्माल,
तःधंगु आपत जुल धका: जूगु खैं फुकं कन । बोधिसत्त्व
खिचां सरासर दरबारय् वनाः धाल— महाराज ! अन्याय

जुल, अत्याचार जुल, अधिकार दत धाय् व विवेक बुद्धि
विचार मर्यासे ला:ला:ये जोसय् हुकुम बो मजूर ।
सरकार ! जुजु धैर्पि न्यायया मूति धैर्गु न्यनातया ।
छःपिसं ला अन्याय यात ।

जुजु न्यन-थ्व बगीलय् च्वंगु छयगू सुनां नल ?
छं धाय् फुला ?

खिचा— थ्व छयंगू ला दरबार्यच्वंपि खिचातय्सं
हे नःगु ज्वीमाः छाय् धा:सा अपाय् जाःगु पःखाः पुलाः
सुं लाछिखिचात थन दरबार्य वय्फैमछु ।

जुजु— बगीया छयंगूत दरबार्यच्वंपि खिचा-
तय्सं नःगु धकाः छं प्रमाण बीफुला ?

खिचां फु धकाः सितुघाँय् व धौ ल्वाकछयानाः
दरबार्य च्वंकवं खिचातय्त त्वंकाबिल । अनंलिपा
छम्ह खिचां थम्हं नै तःगु छयंगू फुकं बान्ता यात । थुगु
प्रकारं बोधिसत्व खिचां मर्यासे थःथितिपिन्त उपकार
यात ।

भगवान् बुद्धं हे थः ज्ञाति वन्धुपिनि हितचर्या
याःगु घतनात यक्वं दु ।

अभिमानी शाक्यतय्सं थः दासिपाखे दुम्ह म्हयाय्
मचा शाक्य कुमारी खः धकाः कोशल जुजुयात बिया-
छत । वयापाखे दुम्ह राजकुमारयात पाजुपिथाय्
वने धकाः वंबलय् नकेत्वंके धुंकाः दासिपाखे दुम्ह मचा
फेतुनाः अपवित्र जुल धकाः दुरुं बैथिल धैर्गु खवर
राजकुमार विडुडभं सिल । जितः गजयःगु अपमान याःगु,
जि इमिगु हि बैथिला बी धकाः मतीतया ल्वाः वंबलय्
कपिलवस्तुया संमानाय् हः छहः मदुथाय् तान्यक
मैदानय् फेतुना बिज्याःम्ह भगवान् बुद्ध खनाः बिडुडभ
राजकुमारं न्यन- भो भगवन्, अन किचः दुगु सिमा-
किचलय् भच्वैसे थन छाय् ?

बुद्ध्या लिसः खः आम सिमा किचःसिकः थःथिति-
पिनिगु किचः सिचुसे च्वं । थ्व खै न्यनाः विडुडभं भगवान्
बुद्धं जिगु मनय् च्वंगु खै सिल धकाः मठालाः लिहाँ
वन । थुपि घतनां सीदु थः थितिपिन्त हित व उपकार-
या ज्या याय् गु नं धर्म खः ।

लिफःस्वय् सय्कि

-भिक्षु सम्यग्जयोति

सर्वज्ञ बुद्ध छं विश्वय् तोता थक्गु शिक्षा
समथमावना नसला कप्राः फेतुना ॥
ग्रथेनं काय वाक् मनं छु यात मचाः
फक्वनं नित्य सति पथान बः क्याच्वना ॥
थ्वः जन्मं भविष्य भि जुइगु आसा क्याः
हृदयं खंसां थ्व आसा नं ग्यसुलाः मताः ॥
परमार्थ खंसा प्रज्ञप्ति चिलावं खनी

अनुसय केल्स वा:चाःसा मेगु छुं म्वाः खनी ॥
ब्रह्मलोक थ्यंसां नरजन्म हे तःधं खः खनी ॥
आजु काय्गु ई भिक्षु-जीवन हे खः खनी ॥
मनया अज्ञानता हे दुखः खनी
ह्याक्व हे चेत चेतसिक न्वतुसुतु याःसां ॥
मिछ्वेगु इलय् अज्ञानतां तोपूवः खः खनी
सास्ति हे जूसां लिफः स्वयमस खः खनी ॥

लाभसत्कार व यशकीर्ति

मनूतयगु जीवनय् आवश्यकताय। रूपय-नहापां
नयंगु, त्वनेगु पुनेगु च्वनेगु इत्यादि खः। थुलि जक मनूतयत
मगानाः विभिन्न सरसामान इत्यादि अनगिन्ति चीजया
आवश्यकता महसूस जुयावै। गुलि समाज विकास ज्वी
उलि हे न्हून्हगु आवश्यकताया महसूस जुयावै। थुगु रूपं
मानव आवश्यकता गुलितकक धयागु खँ सुनानं निश्चित
यायकैमखु अर्थात् मानव आवश्यकताया सीमा मदु।

थुजाःगु चीजया नापनापं मनूतयसं थःत मेगुहे
विशेष चीजया इच्छा यानाच्वनी व खः मनू धकाः जन्म-
जुयाः थःगु व्यक्तित्व थकयाः थः मेपि स्वयाः च्वय् च्वनेगु,
थःत मेपिसं मानय् यकेगु अर्थात् मेखतं धाःसा थःत
लाभसत्कार ज्वीकेगु व थःगु यशकीर्ति फैलय् यायगु।

थौं संसारय् लाभसत्कार व यशकीर्तिया लागी
मनूतयसं छु जक मयाः ? थव प्राप्तिया लागी मनूतयसं
विभिन्न क्षेत्रय् चमत्कार क्यनी। वास्तवय् थौंकन्हय्
गुलिनं मनूमनूतयगु बीचय् प्रतिस्पर्धा जुयाच्वन व सायद
नयत्वनेया लागी स्वयाःनं लाभसत्कार व यशकीर्तिया लागी
जुयाच्वंगु खँय् निगु मत ज्वीमखु, कारण मनूतयसं नयत्वने
ग हे छुखे वांछवयाः थव प्राप्तिया लागी व्याँय् व्याँय् जुयाच्वनी।

खँ थुलि हे जकसा ला थव विषये मतलव दंमखु
खः। तर थव लाभसत्कार व यशकीर्तिया लागी विभिन्न
समय् ज्वीगु कुकुत्यं यानाः हे थव विषयनाप मतलव
तयमागु खः।

उदाहरणया रूपय काल धाःसा झीसं बुद्धकालीन
ई न्हूयथने तयकु। बुद्ध उत्पन्न ज्वी न्हूवः धर्मप्रवृत्तकया

रूपय विभिन्न सम्प्रदायत दुगु जुयाच्वन। उमिसं थःगु
थी थी सिद्धान्तं मनतयत प्रभावित यानातःगु जुयाच्वन।
उबलय इमित तसकं लाभसत्कार व यशकीर्ति प्राप्त
जुयाच्वंगु खः। तर जब गौतम सम्यक् सम्बुद्धं थम्हं
लानाबिज्ञाःगु बोधिज्ञान मनतय् दथ्वी प्रचार यात,
उबलय मनूत न्हूलं चाः थे जुल। सम्यक् धर्मया महिमा
न्यंबलय मिथ्याधर्मयात मनूतयसं वास्ता मयात, फलस्वरूप
मेगु धर्मया अनुयायीत नं बुद्धधर्मया अनुयायी जूवल।
थुकथं साधारण जनतांनिसे जुर्जितक नं बुद्धयागु
उपदेशं प्रभावित मजुसे च्वनेमफुत। थुगु कारण मिथ्या
धर्मया प्रवर्तकतयगु लाभसत्कार व यशकीर्ति इहानी जूल।
अले बुद्ध, बुद्धयागु धर्मं व संघया लाभसत्कार व
यशकीर्ति वरय् जुल।

त्रिरत्न मानन्धर

थये थःगु मान हानि जुयाः बुद्धयागु मान थाहाँ
वःगु कारण यानाः इमित बुद्ध व बुद्धधर्मप्रति ईर्ष्या
जुल। अले इपि फुक्कस्यां बुद्ध व बुद्धधर्मयात
कवफायगु लागी नाना निन्दा याना जुल। गबले
चित्तचामाणविकायात खँ स्थनाः बुद्धनाप अनैतिक
सम्बन्ध दुगु धकाः झुथा नातक यानाः परिषद्या दथ्वी
बुद्धयात वेइज्जत यायत स्वल धाःसा हानं गबले सुन्दरी
धर्माम्ह परिव्राजकयात स्थानाः बुद्धयात दोषारोपन यात।

तर गुबलय् थज्यःगु छंवा सत्यता प्रकट जुल अबलय्
ज्ञन इमित हे बांसलाला ।

थुगु रूपं इमिसं बुद्ध तथा बुद्धधर्मयात जुयाच्चंगु
लाभसत्कार व यशकीर्ति स्वयम्फयाः व थःगु लाभ
सत्कारया लागी विशिष्ट कुकृत्य यात नं सफल मज् ।
लिपा ज्ञन इमि प्रमुख अनुयायीत हे बुद्धया शिष्य
जूदंबलय् इमित तसकं असह्य दाह जुल । गुम्हं गुम्हं ला
भ्याःहि लह्याः नं सीमाल । थुकथं लाभसत्कार व यशकीर्ति इ
आसत्त जुयाः कर्पिनिगु लाभसत्कारय् ईर्ष्या यानाः इपि
तथाकथित धर्मगुरुत आपालं विनाश ज्वीका च्वनेमाल ।

थःगु लाभसत्कार व थःत प्रशंसा याकेगुली
जक जुयाच्चर्पि इमिसं बुद्धयागु धर्मयात बुद्ध बुबलय्
हे गीके मफुत वा स्यूसां ग्रहण याय् मफयाः विनास
जुयावन ।

उलिजक मखु बुद्धं थम्हं हे प्रब्रजित याना
द्यूम्ह थःहे ससःकिजा देवदत्तं नं बुद्धयात जूगु लाभ
सत्कारय् ईर्ष्या यानाः थःहे बुद्ध ज्वीगु असफल प्रयास
नं यात । थन तत्क कि अजातशत्रुयात थःगु लहाःती
क्याः बिम्बिसार (वया वौ) यात स्याकाः थम्हं हे नं
बुद्धयात स्याप्त गबले हाराम्ह नालागिरि किसियात
छवयाहल धाःसा गुबले लवहैतं क्यकल । तर बुद्ध
धयाम्ह महापुरुषयात सुनानं स्यायक्फंगु असम्भव खः ।
उर्कि थःगु इच्छा पुरय् मज्वीकं थम्हसिनं कुकृत्य जक
मयासे मेपित नं कुकृत्य याकूम्ह देवदत्त अवीचि नरक्
कल्पतक क्वने मायक कुतुंवन । थौं बौद्धसाहित्य
अध्ययन याइपि व्यक्तितयसं देवदत्तयात कुख्यात व्यक्ति
धका. म्हस्यू । थुकथं लाभसत्कार व यशकीर्तिया प्राप्त
ज्वीगु ला गनं, ज्ञन २५०० वर्ष लीपा तत्क नं वयागुनं
न्यने मात्र नं मनूतयसं घृणा याका च्वनेमाल ।

थव उदाहरण ज्ञीसं सीकेकु-लाभ सत्कार धयाग
म्यानापुगु खः छाय्धाःसा थुकि यानाः मनूतयसं
विमिन्न कुकृत्य याय्फु गुकि यानाः इमित नाःकालतयसु
शोक सन्ताप ज्वी ।

हानं छुं गथें जुयाः लःभ सत्कार व यशकीर्ति
प्राप्त जूसां नं मनूतयत यक्त्र बाधात व्यफु । धाय् कि
छम्ह थन तसकं लाभसत्कार व यशकीर्ति दुम्ह खः । व
मनूयात आपाः मनूतयसं मानय् याना च्वनी ।
समाजं प्रशंसा यानाच्वनी । थज्याःगु सत्कार यानाः व
फुलय् ज्वी वा वयाके घमण्ड दयावै कि वं मेपिः थ स्वयाः
व्यव्यापि मनूतयत तुच्छ खनाच्वनी गुकिया कारणं
वैगु पतन जुयावनी, वैके अज्याःगु घमण्ड-भावना
मवंसां नं वैत आपाः सत्तुतयसं स्वेमफयाः ईर्ष्या याना
च्वनी । वं घमण्ड मयाःसां तबो नं मेपिसं वयात घमण्डी थें
खनी । वैत ईर्ष्याद्वौपि मनूतयसं आलोचना यायत मौका
माला च्वनी । आपाः मनूतय् ईर्ष्याया पात्र नं ज्वीका च्वने
माली । गथे लाभसत्कार स्वे मफयाः बुद्धकालीन समये
अहिसक धैम्ह जेहेन्दार विद्यार्थी अंगुलीमाल दाखुं
ज्वीका च्वने माल ।

थुजाःगु कारणं यानाः हे भगवान् बुद्धं लाभ
सत्कार व यशकीर्ति धैगु आर्यमार्ग्य प्रतिष्ठित मज्जनिम्ह
स्वैतं प्राप्त मज्जीमा धका: भिक्षुपित्त धैबिज्याःगु
खः छाय्धाःसा आर्यमार्गं लाभ ज्वीत थ्व हानिकारक
खः ।

बुद्धं स्वैतं मापदण्डया रूपय् घोषना याना
बिज्याइबलय् ह्यावले थुकीया दोष क्यनाःथुकी प्यमपुनेगु
उपदेश विया बिज्याइगु खः ।

उर्कि बुद्धयागु उपदेशयात शिरोपर यानाः
थज्याःगु हानियाय्यःगु लाभसत्कार व

यशकीर्तिया बुद्धधर्मेण दीक्षित ज्वीवृंकूपि थावक,
उपासिकापिसं चाहना याइ मखु। गुम्हं गुम्हं भन्तेपि ला
थःच्छताच्चंगु थासप् थःत लाभसत्कार व यशकीर्ति प्राप्त
ज्वीधकाः सीव हे व स्थानप् मच्चैसे मेशाय् च्चं
विज्याःगु खं बौद्धसाहित्य व्वनेबलय् सीकेकु। हानं
बुद्धकालीन गृहपति अनाथ पिण्डिक गुम्हस्यां ५४ कोति
धन खर्च यानाः जेतवन विहार द्यक्ल नं व विहारया
नां थःगु नांनाप मस्वाकुसे छू चिकिदंगु सहयोग
याःम्ह जेतवन राजकुमारया नांनाप स्वाकाः जेतवन
विहार धकाः तल। उगु खं यानाः अनाथपिण्डिक सेंथ
यज्याःगु लाभसत्कार व यशकीर्तिया विषये मोह मदुम्ह
धकाः सीकेकु।

थुकथं बुद्धकालीन समये ध्यानपूर्वक स्वःसा छखे
लाभसत्कार व यशकीर्तिया लागी विभिन्न अपराध
यानावःपिदःसा मेहे थुकिया दोष खंकाः उकिं लिचिलाः
आर्यमार्गय् प्रतिस्थित जूपि थावक व गृहस्थीपिनं
मदुगु मखु।

बुद्धकालीन समय जक मखु, आःयागु समाज ला
झन थुकिया लागी मनूतय् विचय् कुकृत्य जुधाच्चंगु दु।

आःयागु समाज न्हापा स्वयाः विस्तृत जूगु कारणं धार्मिक
क्षेत्रया नापनाप मेनेगु क्षेत्रय् नं थुकिया लागी ईर्ष्या,
वैमनश्यता, प्रतिस्पर्धा जुधाच्चंगु दु। परिवारय् ज्वीगु
कलह, पासापासापिति विचय् ज्वीगु वैमनश्यतानिसे
क्याः समाजयात सुध्रय् याय् धाइनिपिगु पलायात दृ
याय् मकगु फुकं स्वार्थवश थ्वहे लाभसत्कार व यशकीर्ति
प्राप्तिया लागी आपाः ध्यान तइगुलि 'खः छायधाःसो
सुं मनू विभिन्न क्षेत्रय् गथेकि सामाजिक क्षेत्रय्, राजनैतिक
क्षेत्रय्, धार्मिक इत्यादि क्षेत्रय् सुधार यानाः मानव
कल्याण याय्गु उद्देश्य कया वंसा नं चायकं व मचायकं
वं थःगु लाभसत्कार व यशकीर्तिइनि आपाः ध्यान ते।
थःनि न्हापां च्चय् च्चनेत स्वेगु कारणं यानाः हे वर्तमान
संसारय् न्हापाथ् नं तनाव वैच्चंगु खः।

उकि थज्याःगु छखे आर्यमार्गय् प्रतिस्थित ज्वीत
विकारक ज्वीगु, विभिन्न अपराधत ज्वीकीगु, तनावपूर्ण
वातावरण सूजना याइगु, हानं प्राप्त जूसां नं मेर्पि
मनतयसं ईर्ष्या याकाच्चने मालीगु थ्व लाभसत्कार व
यशकीर्ति धायें हानिकारक खः। थुकी प्पमुतेगु हे मन्-
तयगु निर्ति कल्याण ज्वी।

मन भुलय् जुल

- सति धाखवाः

रसत्रैणाय् भुलय् जुल मन
लिकाय् मफयाः सिल दुःख,
माव जिहाविच्छाण याय् मसयाः
चांनिंह व्वांज्या उकीया लागी।
सुख धकाः भुलय् जूया स्पर्शय्
दुःख धैगु लेश हे मदु धकाः
स्वया ज्या ल्यहेपूगु लप्ते ज्याः
दुरायंक दुनास्वयगु जां मदयाः।

रूप खनाः ज्या आसक्त
गुलिजक बांलाःगु व चोज धकाः,
शब्द न्यनाः प्पपुना उकी
यःगु सः धकाः वियाच्चना।
गन्ध वल येपुगु बास ज्वनाः
थःनाला उकीयात यःगु धकाः,
माव कथ्या कारणं मथ्याः
झन झन दुब्बांचना उकीया दुने।

धाय् अःपु याय् थाकु

धार्मिक जीवने च्वनेगुसिकं धर्मप्रचारया
ज्याय् लगे जुडगु जन थाकु । धर्मप्रचार याय् बले
मन तथगु जीवने दुगु दुर्व्यवहार, संकुचित मन, ईर्ष्या,
अहंकार आदि तोतेमाः । करपिनिगु दोष जक मालेगु
बानि मज्यू धाय् गु चलन थे आवश्यकगु हे खें जुल ।
थव्या नापनापं थुकथं उपदेश बीबले थःके नं अज्यःगु
अवगुण मद्यमाः । थव साधारण नियम हे जुल, तर थः-
के रूप गुण धर्म मदुसां नं च्वयवंगु अवगुणत मजिल, भिंगु
चलन हृयमाल धकाः ला चर्चा याय् हे माः थे चवं ।

छकः जिं आनन्दभूमि पत्रिकाय् “चालनि बुद्धि
मजिल हासा बुद्धि माल” धकाः लेख छपु च्वया ।
उकीया सारांश खः—मनू तथगु दुर्गुण व दोष जक खेंकेगु
बानि मजिल । ज्या बां मलाः खें बांलाःसा, ज्या बां
मलाःगु लोमंकाः बांलाःगु खें जक कथाः वयाप्रति मैत्री बः
लाकि । ज्या नं खें नं बां मलाः तर छकःनिकः भावनाय्
लगे जूसा उलिखुनु धर्म लगे जू खनि धकाः मती तथाः
वयाप्रति मैत्री याय् गु भि जुड इत्यादि ।

थथे धकाः लेख च्वयातयागु लो हे मन । बरोबर
बाखे कनाच्वनागु लोमन । छक छथाय् चर्चा जुल नायः
जुयाच्वनेस्त्रां थःसिं दयकागु बा पारित जूगु प्रस्तावया
विपरीत ज्या यात । थव मिले मजू । थम्हं याय् ज्यू
मेपिसं याय् मज्यू ” थव हे ला खः नि मज्यूगु बानि
धकाः जिगु महुतुं नं पिहाँ वल । हांन पिहाँ वल जिगु
महुतु- ज्यायायगु आंतं मदु कर्तव्य पालन मजू थःम्हं नं
याड मखु करपिन नं याकी मखु इत्यादि । अबले

छम्हेस्यां धाहे धाल -

“गये ? चालनी बुद्धि मजिल” धकाः लेख च्वः
मेस्या थः के चालनि बुद्धि गनं वल ? अले मनं मनं
धाल—“धाय् अःपु याय् थाकु” ।

झोंतया ध्यानकृटः मन्त्रापि श्रामणेरत खुम्ह
न्हेम्ह डु । शिक्षा ब्युव्युं तलीम याय् धकाः कुतः याना
च्वना । ज्ञानि नंजूः तालीम नं जू धाय् माः छकःनिकः न्वाय्
माःसां । तर थव लेखया लेखक गज्योम्ह धाःसा पुसा पी
साथ हे फल सय्के माःम्ह थे चवं । श्रामणेरपिनिगु
मन कय्कुंगु छकवलं चककने माः थे चवं । थव गबले
जुइ । स्वीदं पीदं तक म्हासु वसः पुनां हे ला मन चः
मकनि ।

- लिक्षु अश्वघोष

परीक्षा याय् थे मती तथाः धुकूया ताः चा प्वांय्
व ध्यबा पालंपाः यानाः लः ल्हानाविया । ताःचा लः
ल्हाना विया बले काःमेस्या ख्वाः चक्कं, द्यूमेस्या ख्वाः
ख्युं । अनंतिया मेमेगु ज्या ताःचा काःमेसिगु जक ज्या
थ च्वन । मेपिनि छुं वास्ता मदया वन । दकसिवे लिपा
न्हूम्हसित ताःचा व ध्यबा लः ल्हानाविया । वं छुं
मस्यू । गुगु सामान व थलबल गतगन दु धेंगु नं मस्यू ।
छकः यलं भोजन याकःवःपि वल । श्रामणेरपिन्त
थलबल माल धकाः हालाच्वन । श्रामणेरपिसं वं वयात
वं वयात ज्या वानाच्वन । पुलापिसं कथा मब्यू । अले
न्हूम्ह श्रामणेर सामान दुगु कोथाय् वना उखें थुखें पुतु

पुइका: आता पाता जुयाद्वन् । पुलांपि श्रामणेरपिनिगु
ताल बाल खनाः जिनं साप दुःख जुल । इमित सःताध्याः
आमज्यःगु नं पह ला ? आम ला तालीम जूग, बाखं
कने बले धाःसा अंगुलिमाल स्थंगु पासाविनि मत्ति मभिनाः
व महाकाश्यप भन्तेया शिष्यर्पि श्रामणेरपि निम्ह मध्ये
छम्हर्मिं छम्ह मर्मिं धकाःकनेगु, छिमिगु पह आमथे ला धकाः
भचा तं पिकया ख्वाःवाः तथाः न्वानाः धाय्ला व्वः
बिया: धायः । अले लुमंसे वल सारिपुत्र महास्थविरयात
भगवान् बुद्धं अग्रश्रावक पदवी व्य बले अबलेया भिक्षु
पिसं धाल—भगवान् बुद्ध नं ख्वाः स्वया ज्या काय् यः
जिपि पुलांपि थकालिपि भिक्षु दय्कं ब्रह्मूयात अग्र-
श्रावक याना बिल ।

जिगु मूलगु विहार आनन्दकुटी खः । भोते
थ्यंक पय्नं वना धाःसां ज्यू । अन ध्यानकुटी विहार
दय्का च्वैना । भोते गुह जुया च्वंसां आनन्दकुटी

वने बले चेलाहे तिनि । अन वने बले मिसात्यथ छे
वनो बले थे याउसे लुं पीर मदु । छकः निकः बाय्
च्वने थे आनन्दकुटी वनेगु । अनयागु ताःचा नं छपु
निपु जिके दनि । जि आपाः यानाः भोते च्वनेगु जुयाः
गुहं छके च्वंगु ताःचा फलनामेसित व्यु धकाः आज्ञा
जुसेलि बिया । अबले मने भचा तिक्षक मिन । भचा
मने खँ नं लहात । अले मती वन, भिक्षु जुयागु
(४० वर्ष) पीदं मयात अवृत्तं ताःचा मेरिन्त व्यु धालं
नुगले तिक्षक मिसा नकतिनि म्हासु वसः पुनाः दैं बद्दं
दुपि श्रामणेरपिनि नुगले मस्चाइगु गथे ? अले मती
वन—धाय् अःपु याय् याकु ।

तर मिले मजुइक ज्यायाइ बले ला मंत्री जक
यानां मगाः धाय् हे माः थे च्वं । मंत्री जक ज्या मवोः
धैंगु थ्व व्यावहारिकगु खे खः । खजा झीके शुद्धगु मंत्री
मदु । उंकि, धाय् अ पु याय् याकु ।

आनन्दभूमिया सदस्यय् थप

- ३०८. सूर्यमान तण्डुकार, विश्व काठ उद्योग, कमलादी
मोड, काठमाडौ,
- ३०९. हरिबहादुर मानन्धर, महाबौद्ध होटेल,
- ३१० मदन चित्रकार, तँलाछी,
- ३११. बुटोल चलचित्र मन्दिर, बुटोल,
- ३१२. बी. के. रमेश जोशी, जोशी ब्रदर्श १/८१ राष्ट्री
रोड, हेटौडा,
- ३१३. न्हुछेराज बज्राचार्य, सुन चाँदी दोकान, पु० मक-
वानपुर रोड, वार्ड नं ३ हेटौडा,
- ३१४. तेजराज शाक्य, पिपलबोट पछाडि, भाँडा

- दोकान, वार्ड नं ३, हेटौडा,
- ३१५. न्हुछेरेन शाक्य, वार्ड नं ३ सिनेमा रोड, हेटौडा,
- ३१६. मानकाजी शाक्य, सुन चाँदी दोकान, पु० मक-
वानपुर रोड, वार्ड नं ३ हेटौडा,
- ३१७. पूर्णकुमार मानन्धर, मिठाई पसल, मेनरोड,
हेटौडा,
- ३१८. गोपालकृष्ण थ्रेट, रोशन स्टोर्स वार्ड नं ४
मेनरोड, हेटौडा,
- ३१९. नवीन पुस्तकालय, गुजिबहाल, पाटन ।

उखें थुखेया खें

(विश्व) हिन्दू सम्मेलन बवचाल। खुला न्हाः
निसेया हलचल सुनावन। सम्मेलन ज्वीन धाल, जुल
धाल, सिधल धाल; थःके छुं नं भाव पिहाँ मवः।
विरगंजय् जूगु उगु सम्मेलन सफल जू. मजूया छलफलया
विषय झीगु मखु। छुं दि न्ह्यः यक्वं प्रचार जुल थ्व
सम्मेलनया लागी। हिन्दूधर्मयांत तस्सकं विस्तृत यानाः
प्रचार यात। बौद्ध, सिख, जैन फुक्क हिन्दूधर्मय् दुथ्याः
हैं! सायद उक्कि है खै सम्मेलनया प्रचारया भोत
विहारय् नं थ्यंगु।

छम्ह पासायात थ्व खै साप है चिन बुझय्
मजुल थें, न्यै हे न्यन, “छु आधारय् अमिसं बौद्धधर्म-
यात हिन्दूधर्मया अंग मानय् याःगु थें?”

जि जक गनं बांलाक स्यू धक्काः। भचा सःस्यू
पह विकाय्त जि धया, “सायद आर्य-धर्म जूगुलि ला।
हिन्दू, बौद्ध, जैन फुक्क ला आर्यपिनिपाखैं पिहाँ वःगु
खःनि।”

भचा खवाः पाउँकाः पासां लिसबिल, “अय्सा
आर्य-धर्म सम्मेलन धाय् माःगु खःनि।”

जि अकमक्य जुल। अले थम्ह न्यनातैकथं
वयात कना, “बुद्ध हिन्दू जुयाः जन्म जुल हैं, हिन्दू जुयाः
है मदया बन हैं। जि न्हगु धर्म प्रचार यानाच्चना धक्का:
बुद्ध गुवले मथाः हैं। उक्कि बुद्ध ला हिन्दूधर्मया सुधारक
जकं खः—थथे धाइ अमिसं।”

पासां भचा हि बवाकाः धाल, “गथे मिलय्ज्वी

आम खै? बौद्ध व हिन्दूतय् आधारभूत सिद्धान्त तवकं
पाः। भारतय् न्हापानिसें चार्वाक विचारधारा (भौतिक
वाद) दु, व नं हिन्दूधर्मय् दुथ्यात ला? क्राइस्ट नं
यहुदी परिवारयाम्ह खः क्रिश्चियनधर्म नं यहुदी
जुल ला? न्हगु विचारधारा, न्हगु वाद धंगु है मन्त नि
---” थुकथं हे ताःहाक्यक भाषण न्यंकल जिम्ह
पासां। आखिरय् धाय् थाय् है मदयाः जि धया, “आः
छयाय् मालने?”

“थ्व खैय् झीसं विरोधया छसः नं तय् स्वा:
ला? झन उल्तां समर्थन याय्गुला? भाग कायगुला?”
वं जवाः बिल।

भचा दिवक चायाः जि धया, “छाय् माःसां
स्वा:सां वाद विवाद याःवनेगु? अशान्ति झीत मत्वः।
हाकनं बुद्धधर्म हिन्दूतय् त मखु धाय्दलय् बौद्धधर्म
साम्प्रदायिक जू बनी। बौद्धधर्म सकसिगु खः, सर्ब-
जनीन खः, विश्वजनीन खः।”

लिसःला बिया जि तर थःगु मनय् खँल्हा:
— अय्सां मेमेपिसं नं बौद्धधर्मयात पाचिना काल धाःसा
अमित नं झीसं तेवा बोमाल। यहुदीतय्सं बौद्धधर्म
अमिगु हे छगु रूप खः धाःसा झीसं खः धाय्माल
छाय्धाःसा बुद्धधर्म ला सकसिगु लागी खः। मखुसा
झीसं विरोध मयाःसां कमसेकम समर्थनसां याय् मजिल।

— प्रकाश

सम्पादकयात् श्रीं

श्री सम्पादकजु ! छिगु लोकप्रिय “आनन्दभूमि” मासिक पत्रिकाया वंगु बैशाख पुन्हीया विशेषांकय उल्लिखित श्री बैकुण्ठप्रसाद लाकौलजुया पौया सम्बन्धय जिगु विचार पंका चवना ।

लाकौलजु गुगु खॅ ‘जयन्ती’ शब्दया अर्थ क्यना : ‘बुद्धजयन्ती’ वायगु मिलयमजू धैथें ज्याःगु खॅ न्हाथनादिल, छल्यरं स्वेबलय॑ थव खॅ ठीक थैं च्वंसां ‘जयन्ती’ शब्दया अर्थ पताका, धवजा व इन्द्रपुत्री नं खैः धैंगु खॅ इलाहाबाद सन् १६२८ स प्रकाशित जूगु ‘संस्कृत शब्दार्थ कौस्तुभ’ व लाहौरं सन् १६२५ स प्रकाशित जूगु ‘पद्मचन्द्रकोषं’ सीडु ।

प्रायःयानाः थौकन्हय॑ ज्ञीथाय॑ ‘जयन्ती’ धकाः ‘जन्मजयन्ती’ यात धाइगु चलन खैःसां लंका, वर्मा व आइलैण्डय॑ ‘जयन्ती’ शब्द छयलोगु चलन मदु थव स्वांया पुन्हीयात अन बैशाख पुन्हीया महोत्सव धाइगु चलन दु ।

भगवान् बुद्ध परिनिर्वाण ज्याविज्यायधुःकाः उगुखत्यापि बौद्धस्थविरपिं बौद्धवाङ्मय पालि साहिय छुं महत्वपूर्ण ज्या याय्बलय॑ बुद्धपरिनिर्वाण थुलि दु दुबलय॑ धकाः उल्लेख यानातःगु खने दु गथेकि “अर्थ तथागतस्स परिनिब्बानतो सत्त्वु साधुकीलन दिवसेसु सत्त्वु च धातुपूजादिवसेसु वीतिवत्तेसु ... ... ” अर्थात् “तथागत परिनिवर्ण लिपा न्हयन्हुतक साधुकीडा सिध्यकाः न्हयन्हुतक धातुपूजा सिध्यकाः .. ... ” धकाः समन्तपासादिका धैंगु विनय अट्कथा पृ. ६ लय॑ उल्लेख ज्याच्वंगु दु । हानं उकी हे पृ. २६ लय॑ “वस्ससत परि-

निब्बुते भगवति ... ... दसवत्थूनि इपेसु” अर्थात् “भगवान् परिनिवर्ण ज्याः सचिछादै दुबलय॑ ... ... जिगु कारणत प्रकाश यात ।” उकी हे पृ. ३६ लय॑ “तथागतस्स परिनिब्बानतो छिन्नं वस्सतानं उपरि अट्टारसमे वस्से ... ... ” अर्थात् “तथागत परिनिवर्ण निसः व जिच्छादै दुबलय॑ ... ... ” आदि धकांः उल्लेख ज्यावया चवंगु आचार्य परम्परा कथं थैं २५२६ दुं धकाः धा:गु खः । धायमाःगु ला बुद्ध-परिनिवर्ण-वर्ष खः । अयसाँ थैं जूबलय॑ व्यवहारय॑ बुद्धवर्ष धकाः धैंहल थुकियाना: बुद्धवर्ष धाइगुयात बुद्धजन्मजूगु वर्ष ला मखुला धैथें च्वना वल ।

“बुद्धजयन्ती” जक धाल सिकाय॑ “बुद्ध-जन्मजयन्ती” धकाः मधाः । “बुद्ध-जन्मजयन्ती” धका धा:गु जूसा छि क्यानादीगु अर्थ कथं मिलयज्वीगु खः । लंका वर्माय॑ बैशाख पुन्ही महोत्सव जक धाः । जयन्ती धकाः मधाः । अतः छिगु सुझाउ कथं ज्ञीसं न स्वांयापुन्ही महोत्सव वा बैशाख - पुन्ही महोत्सव धायगु याःसा सुयातं अम ज्वी मखु ।

बौद्धसाहित्यय॑ व बौद्धपरम्पराय॑ गनं नं जन्मदिनयात क्याः ‘बुद्धजयन्ती’ धायगु चलन आतले मदुनि । धाथें धा:सा सिद्धार्थया जन्म ३६ दुं लिपा बुद्धया जन्म जुल । अतः बौद्धपरम्पराय॑ भगवान् बुद्ध परिनिवर्ण जूगु दिवात क्याः सम्बत् च्वयगु चलन ज्या वःगु खनेमदु । अतः बौद्धसम्बत् धकाः च्वैगुयात ज्ञीसं बुद्ध-परिनिवर्ण सम्बत् धकाः थ्वीका काय्माल ।

— भिक्षु अमृतानन्द

५७

जीवन छगु गतिशील छाया जक खः ।

— शेषसपिद्धर

Anuradhapura

Colombo is the Capital of Sri-Lanka also known as "Pearl of Asia". To the North east about 205 Km. from Colombo, there is an ancient city Anuradhapura. The city had been flourished even before the advent of Buddhism in Sri-Lanka. It was the mission of Mahinda, the son of Emperor Ashoka who first introduced the Buddhism at Anuradhapura about 307 B. C. After that the Buddhism spread here and there and throughout the country, Sri-Lanka. With the spread of Buddhism, an era of construction of stupas (Dagabas), monasteries, and religion buildings began & still now Buddhism has been the national religion of Sri-Lanka. A Buddhist pilgrim from China had described the spread of Buddhism and the civilisation of Anuradhapura.

Today we won't find that flourished city, but only the remains of civilisation monuments and Dagabas. Some stupas are in dilapidated condition and some have been restored. From the point of Buddhism the whole area that has covered the ancient city has been declared a 'Sacred Place'. Now no new buildings or any other new constructions are allowed to build. Whatever the ancient Dagabas, monasteries and monuments are there,

those are under restoration, protection. Some of the restored and protected dagabas and others are described below.

The oldest temple in Anuradhapura is the Buddha Temple founded on the stone. This had been constructed just after the visit of Mahinda. Inside the temple there is a very attractive Buddha statue carved on the stone. Attached to the temple is a monastery inside of which there is a recumbent Buddha Statue. The length of the statue may be above 40 feet.

Hera Kaji Manandhar

One KM. from the temple there is the Maha-Bodhi Tree which is said to be 2200 years old grown from one of the branches of original Bodhi Tree under which Gautam Buddha had got to enlightenment. The Bodhi Tree is the oldest historically documented in the world. As the branches of the Bodhi Tree have become more and more and also have become longer, it has covered the large area. Now a wall has been surrounded for the protection of the Bodhi Tree. Everyday people use to go to the Bodhi Tree for meditation for

some time to have mind concentration and mental peace. Opposite of the Bodh Tree there are about 1000 stone pillars symmetrically arranged from North and South. The pillars are about the size of 1' x 1' x 10' and are said to be the remains of the Braze Palace built in 100 BC.

About half a mile from the Bodh Tree, there is a Dagabas called Ruvanelia, the Dagaba is bigger than our Swayambhu Stupa. The platform of the Dagaba has been paved with smooth granite stones. The whole platform has been surrounded elephant head carved stones called the elephant wall. The Dagaba was built on 2nd century BC. But due to the good maintenance and restoration work it looks as if recently built.

Not far from the above three is a Dagaba called AvayaGiri. This is in the dilapidated condition. The size of this Dagaba can be compared with our Buddha Stupa but may be a bit higher. Restoration work of this is going on. In the premises of the Stupa very big attractive reclining Buddha stone is there. About half a mile from there, there is another a closer stupa called the Jetavanarama which is partly in dilapidated condition. It is 400 ft high and is the highest Dagaba in the world. The top of the stupa has broken. Then about a square mile from there. There is a fine artistically made Buddha statue called the Samadhi Buddha. Besides that there are many other Buddha Dagabas built about 200 B.C.

Where we go within that sacred place we find only the remains of Dagabas and Buddha Monasteries. While going through that area, one feels calm & peace in mind and remembers the Gautam Buddha & his teaching,

These days Anuradhapura has become popular from three points namely, Buddhism, research and Tourism. That is why the Government of Sri-Lanka has been taking every possible measure to restore and maintain all the Buddha Temples under the cultural programme.

About 15 KM. from Anuradhapura there is a hill called Mihintale. On the top of the hill, there is a neat and clean Kantaka Dagaba the dimension of which are about 400 feet in circumference and 40 feet in height. To go to the top we have to climb 1500 stone steps from the base. While going up we find plateforms at three places the steps to Swayambhu Nath temple are about three hundred. So we can imagine what we feel while going up the steps. From the last platform there are no stairways but a big steep, big rock about 60 to 70 feet height. The rock has been truncated up to top, through which we have to go to the top. The atmosphere surrounding the Stupa on Mihiltale refreshes the visitors. From there we can see the nice view of the Anuradhapura district. The shortest route to Sri-Lanka is Royal Nepal Airlines Corporation.

सुम्पादकीय

त्रास दिएर आस खोजनु राम्रो होइन

गत आषाढ ५ गते राजधानीका प्रमुख स्थानहरू-मा बम पढ्काएर नेपाली मानवको क्षति गराइएको छ। शान्तिक्षेत्र नेपालमा अमानवीय क्रान्ति त्याई अशान्त वातावरण सृजना गरिएको छ। यसरी लुकीछिपी धंसारमक कायं गरिनु विधांशकारीमा रहेको असुन्तुष्टीको प्रदर्शन हो भन्न सकिन्छ, तर यस्ता असन्तुष्टीलाई प्रोत्साहित गर्न सकिन्दैन। यो असन्तुष्टी के को लागि हो? किन हो? कसरी भयो? यी सबै कुरा प्रष्टः स्वंको सामू सप्रमाण धैर्यपूर्वक अगाडि राखी सबैको अगाडि उभिएर प्रकट गर्नुपर्छ। प्रजातन्त्रवादी राजा र प्रजातन्त्रका भागी जनताले गुजारा गरिरहेको यस धार्मिक राष्ट्रमा यस्तो अमानवीय क्रूरता किन? स्वार्थको पनि सीमा हुन्छ। एकको स्वार्थले धेरैको स्वार्थमा कुठाराघात गरिनु कुनैपनि मानवोचित ध्यवहार होइन।

भगवान् बुद्धको जन्मस्थल शान्तिका प्रतीक यस शान्तिभूमिमा भगवान् बुद्धको अहिंसा र अवैरभावलाई अङ्गाली समस्यामँग जुटेर सामना गरी शान्तिको विजय गरिनु नेपाल राष्ट्र र नेपाली जनतामा अनुकूल हुने कार्य ठहरिन्छ। होइन यहाँ अन्याय अ-यचारलाई कसैले महसूस गरेको छ भने भगवान् बुद्धको सबैको अगाडि अग्रसर भई क्रान्तिको वदम चाल्ने

स्पष्टनीति नै पनि अनाचार भ्रष्टचारप्रति विजय गर्ने साधन हुन नसक्नेछन्। त्यस नीतिमा अनास्था किन? समाधान खोजनेको लागि उपाय धेरै हुनु नीतिगत विश्वास हो। निराश र कायरभई अस्पष्ट क्रान्तिको रूपमा धर्म नष्ट गर्नु मानवको नाममा कलंक हो। त्यस्ता कलंकित व्यक्ति जोसुकै भए पनि, जहाँसुकैको भए पनि शान्तिप्रिय नेपालीहरू त्यस्तालाई दमन गरी नेपालीको प्रम्परागत धर्म र संरक्षितलाई अक्षण राख्न अग्रसर हुने नै छन्, यो सच्चा नेपाली मानवको जन्मजात स्वभाव हो। यस्ता कुचक्कमा फैस्ने र फैसाउनेभन्दा भगवान् बुद्धको उपदेशको अनुसरण गरी स्वस्थ जीवन यापन गर्नु व्यक्ति, समाज र राष्ट्रको लागि निःशंक हित हुने तुरामा आनन्दभूमि विश्वास राख्दछ।

आजको शस्त्रास्त्रले सुसज्जित दुनियामा वादप्रतिवाद र आरो-पश्चत्यारोप विनाशोनुभुक्ता कारण हुन सक्छन अतः कुनै व्यक्ति वा पक्षधरले कसैलाई त्रास दिएर आस खोजनु राम्रो होइन। आफ अपनो कर्तव्य निभाउने सत्पक्षमा लागेर बहुजन हिताय, बहुजन सुखायको उपाय र मार्गमा रत हुनु आजका मानवको लागि वाञ्छनीय छ। त्यसमा पनि नेपाली त शान्तिप्रिय कर्तव्यनिष्ठ मानव हुन् पुण्यभूमि नेपालको, स्वतन्त्र अक्षण राष्ट्रको। ◆

बुद्ध गात्रिपत्रि

भजनखलःद्वारा बुद्धपूजा

हेटोडा, २०४२ वैशाख २२-

२५२६ औं बुद्धजयन्तीको उपलक्ष्यमा स्थानीय हेटोडा भजनखलःद्वारा बाहिरका स्थान लुम्बिनी, बुटौल, पालपाका शहरहरूमा गई भजन र बुद्धपूजा सम्पन्न गरेको छ ।

बुद्धजयन्ती समारोह

संखुवासभा, २०४२ वैशाख २२-

स्थानीय पोखरीचोक बजारमा जिल्ला पञ्चायत- का सभापति कमानसिंह राईको सभापतित्वमा बुद्ध जयन्ती आयोजक समितिद्वारा २५२६ औं बुद्धजयन्तीको उपलक्ष्यमा प्रवचन कार्यक्रम सहित बुद्धजयन्ती धूमधामका साथ मनाइयो । सो अवसरमा नेपाल प्रौढ संगठनका जिल्ला सभापति कृष्णगोपाल श्रेष्ठले बुद्धको ऐतिहासिक र धार्मिक महत्वमाथि प्रकाश पार्दै तथागतलाई शान्तिको प्रतीकको रूपमा विवेचना गर्नुभयो । प्रमुख जिल्ला अधिकारी आमा चापागाईले मानवमा चेतना जागृत गराई होसमा काम गर्ने क्षमताको अभिवृद्धि गर्नुपर्ने कुरा माथि प्रकाश पार्नुभयो । यस्तै लोकबहादुर शाक्यले भौतिक उन्नतिले मात्र विश्वशान्ति हुने नभै आध्यात्मिक विकासको खाँचो भएको हुँदा बुद्धका चतुरार्थसत्यलाई हृदयतः पालन गर्न सक्नुपर्ने कुरा बताउनुभयो । प्रधान अध्यापक चन्द्रकुमार गुरुडले बुद्धको उपदेशलाई व्यव-

हारमा आचरण गर्नुपर्छ भन्नुभयो । शिक्षक सोमानन्द घिमिरेले बुद्ध उक बतोको उज्यानोको रूपमा रहनुभएको र मानिसको भावना ने शुद्ध हुनुपर्ने कुरामा जोड दिनुभयो । योजना अधिकृत सदानन्द उपाध्यायले पञ्चशीलको व्याख्या गर्दै संकीर्ण विचारधारालाई त्याग्नुपर्ने कुरा बताउनुभयो । यस्तै आयोजक समितिका सचिव सुन्दर शाक्य, सुभद्रा वज्राचार्य र सरोजकुमार शाक्यले क्रमशः प्रतिवेदन प्रस्तुत, स्वागत भाषण र धन्यवाद ज्ञापन गर्नुभएको थियो ।

संशोधन

आषाढ, २०४२ काठमाडौं-

यस वर्ष धनगढीमा मनाइएको बुद्धजयन्ती समारोह समितिका अध्यक्ष सुब्बा हंसराज भट्ट हुनु- हुन्थ्यो । आनन्दभूमिको गतांकमा अध्यक्ष हर्षराज शाक्य भनी समाचार प्रसारित भएकोमा संशोधन गरिएको छ ।

शिलान्यास

वैशाख, ये-

पूज्य महासी सयादोया किचः व ओवादाचरिय सयादो पण्डिताभिवंसयागु छवछायाय् द्वलनीकथं थनया न्हूगु बानेश्वर, शंखमोलया किनाराय् अन्तर्राष्ट्रिय भावना केन्द्रया शिलान्यास भव्यरूपं सम्पन्न जुल ।

आनन्दभूमि

बौद्धपरियत्ति उत्सव

असार, यल-

थनया शाक्यसिंह विहारय् शाक्यसिंह बौद्ध परियत्तिया स्ववक्तव्यः गु वार्षिक उत्सव संघनायक भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविरपाखे शीलप्रदानया सुरहात ज्युयाः ववचाल । उगु उत्सवया उलेज्या नगरपञ्चायतया प्रधानपंच बुद्धिराज वज्राचार्यपाखे बुद्धप्रतिमाया न्ह्याने सत च्याकाः सम्पन्न जुल । अनगारिका जाणवतीया लसकुस न्वच्यां लिपा राजेन्द्र कपालिपाखे आर्थिक प्रतिवेदन व बौद्ध परियत्तिया अध्यक्ष श्रामणेर तिक्खिन्द्रियपाखे विहारया गतिविधिरूपं सञ्चालन जुयाच्चबंगु परियत्तिया परिचय ब्युसे २५२८ स १३० म्ह मस्त ने. बौ. प. शि. परीक्षाय् सम्मिलित जूगु व १२६ म्ह उत्तीर्ण जूगुसम्यय् खुम्ह अत्युत्तम अंक प्राप्त यानाः विशिष्ट श्रेणी पास जूगु खे प्रस्तुत जुल ।

शा. सि. बौ. प. स अध्ययन यानाच्चर्वंपि मस्तय् विचय् च्वसु प्रतियोगिता नं जुल । उगु इलय् प्रभात माध्यमिक विद्यालयया प्रधानाध्यापक नीरकेसरी श्रेष्ठं शिक्षा क्षेत्रय् बौद्ध परियत्तिया भूमिका विषये न्वचु विद्यादिल । केन्द्रीय परीक्षा नियन्त्रक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरं परियत्तिकम न्ह्याथनाविज्यात । परियत्तिइ विशिष्ट श्रेणी दःपि व रुजु हाजिरजूर्जि तथा उगु उत्सवय् न्हाप, ल्यू व लियांल्यूर्जूर्जि अले सात्त्वता सिर्पाः त्याकूर्पित महासंघनायकपाखे पुरस्कार वितरण जुल । पुण्यानुमोदन ज्युयाः उत्सव ववचायन्ह्याः शिक्षिका कल्पना शाक्यपाखे धन्यवाद ज्ञापन जुल ।

महापरित्राण पाठ

आवण, यल-

भिक्षु कालुदायिया बुद्धिया लसताय् वस्पोलया

प्रव्रजित ज्वीन्ह्याः दुषि भ्वाय् ज्ञानिभाया, कार्यपि श्राशाकार्ज अशोककुमार व सकल जःपिनि श्रद्धा कथं थनया लुकुसिइ भिक्षु महासंघपाखे महापरित्राण पाठ याकूगु जुल । ववचाःगु दि कुन्हु अष्टपरिकार सहित भिक्षुसंघ व अनगारिकापित्त भोजन प्रदान जुल । उगु इलय् न्ह्यन्हुयंकं धर्मदेशना याना विज्याःपि भिक्षुपि बुद्धघोष, धर्मसोभन, कुमार काशयप, ज्ञानपूर्णिक, सम्यक् ज्योति, अश्वघोष, बोधिसेन, सुदर्शन व धर्मया ऊ साग-रपि खः ।

निर्वाण कामना

असार, यल-

नश्वरदेह त्वःताविज्याःम्ह अनगारिका विरतीया निर्वाण कामनायासे थनया अनगारिका संघं परित्राण व मरणानुस्मृति पाठ सम्पन्न याकूगु दु ।

नेपाल थाइलैण्ड बौद्ध संघ गठन

असार, यल-

नेपालः व थाइलैण्डया विचय् देव्यंगु र्वापू अश्विसिलाकेगु उद्देश्यकथं संघ महानायक प्रज्ञानन्द महास्थविरया धर्मानुशासकत्व व भिक्षु सुनन्दया अध्यक्षत्वय् 'नेपाल-थाइलैण्ड बौद्ध संघ' गठन जूगु दु । थगु संघय् उपाध्यक्ष, सचिव, उपसचिव व कोषाध्यक्षय् छसीकथं भिक्षुपि सुशोभन, धर्मशोभन, धर्मपाल व अनगारिका शीलवती च्वनाविज्याःगु दु ।

अंचलव्यापी बौद्ध साहित्य गोष्ठी

आवण, बलंबु-

थनया प्रणिधिपूर्ण महाविहारय् बौद्ध अध्ययन पुचःया ध्यंगुगु वार्षिकोत्सवया लसताय् वैगु भाद्र द गते शनिवाः कुन्हु वाग्मती अञ्चलव्यापी बौद्ध साहित्य गोष्ठी, ज्वीगु दु गुकी थीथी महानुभावपिसं थःगु इच्छां व्यति कायदुगु जूगु दु ।

बैशाख महोत्सव

बैशाख, भोंत-

थनया बोधिचर्या विहार २५२६ क्वःगु बुद्ध-
जयन्ती समारोह समितिया ग्वसालय् रथ जात्रा सहित
देवचाहुला: चन्द्रकीर्ति विहारय् थंकाः अनसं तु छगू
बौद्धसभा ववचाल । उगु सभाव् भिक्षु बोधिसेन, समि-
तिया अध्यक्ष प्रेरत्न शाक्य, सचिव राजभाइ मानन्धर
व कोषाध्यक्ष विक्रम शाक्यपिनियाँ बौद्धधर्मया महत्व
बारे ग्यसुग्रंगु बिचाः प्रस्तुत जुल । थये हे भिक्षु महा-
पन्थया पावे शीलप्रदान व कोषाध्यक्षपाँखे आध्ययय
विवरण प्रस्तुत जूगु उगु सभाय् आमणेर मुनीन्द्रं नं
धर्मदेशना यानाविज्यात । उकुन्हु सनिलय् बोधिचर्या
विहारय् गिलान पच्चय व प्रदीपद्वारा बुद्धपुजा नं
ववचाल । थवे हे अवसरय् ध्यानकुटी विहारय् वाग्मती
अञ्चलव्यापी बुद्धमन्ती रनिगशीलड बौद्ध न्हासःलिसः
कासा जुल । खगू विहारया कासामित्यसं ववतिकाःगु
उगु कासाया उलेयायासे प्राणनपञ्च डा० सुरेन्द्रबहादुर
वादे शेठ नेपाःगात विष्वय् महसीकेगु माध्यम नेपाःया
भुमी बूम्ह भगवान् बुद्ध हे छम्ह दु, डकि वस्पोलं प्रति-
पादन यानाथकूगु बौद्धधर्मप्रति अनभिज्ञ छवी गु
झीगुलामी संकोचवा विष्व खः अंदिल । समितिया सह-
सचिव इन्द्र नकर्मी भोमिया सभापतित्वय् ज्ञगु लभाय्
प्रतियोगिताव् न्हाप व ल्मू जूपि येया गण महाबिहार
व यलया शाक्यसिह विहारवात शीलड पुरस्कार प्रदान
जुल । उगु प्रतियोगिताय् निरायिक मण्डलय् भिक्षुपि
बोधिसेन व अश्वघोष महास्थविर चवनाविज्याःगु खः ।
कवीज मास्टरया भाला बाबुरत्न शाक्यं कैद्यूगु खः ।
आकिवंया लागी प्रतियोगिता संचालन याय्त यलया
शाक्यसिह विहारयात भाला व्यूगु दु । थुगु पाःव
लःल्हानाकाःगु शाक्यसिह बौद्ध परियतिया अध्यक्ष
आमणेर तिक्ष्वन्दियं युवकवर्गव जागरणया माध्यम हे
न्हामःलिसः कासा खः धैविज्यात । अन्तय् पुण्यानुमोदन

जुया: सभा ववचाल ।

बौद्ध परियति पुरस्कार वितरण समारोह

आषाढ, १५ यल-थी सुमंगल विहार यलय्
पूज्य संघ महानायक प्रज्ञानन्द महास्थविरया सभापतित्वय्
बौद्ध परियति पुरस्कार वितरण समारोह सम्पन्न जल ।
संघमहानायक भन्तेन पञ्चशील प्रदान यानाः
विज्यात्थै-पुण्य धैंगु झीसं याय् हे मा: पुण्यं जक
श्रीत सुख शान्ति विइ ।

अ.ने. भिक्षु महालंयया सचिवं स्वागत भाषणय् परि-
यतिया उन्नति मजूतले धर्म उन्नतिज्वीमखु धैविज्यात ।

अ. ने. भिक्षुसंघया सहसचिव भिक्षु सुदर्शनं
धर्म थम्ह बांलाक सीकाः चाय्काः अनुभव यानाः
मनूलयत धर्म अवबोध याकेगु हे बुद्धधर्म खः धैवज्यात ।

प्रमुख अतिथि महानायक डा० अमृतानन्द महा-
स्थविरं परियति धैंगु हे न्वेकेका यंकेगु खः । झीयाय्
दकलय् र्हापां बछाचार्य व शाक्यविधाय् वोके
छोइगु थव र्हापां भिक्षुवरस्थरां बछाच्छंगु चलन खः ।
बुद्धधर्म आरक्षा वानात्तःगु हे बज्जाचार्यविंस थव खः
प्रशंसा यावेद् बहू ।

परियति सद्गम्म कोविद अतिमवर्ष वासजूम्ह
सुश्री रमिता आख्वालं भौतिक लुखं जक जीवन
पुञ्चार छ्वी मखु, आध्यात्मिक सुख नं अत्यन्त आव-
श्वक लू धैविज्यात ।

भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरं प्रतिवेदन व्वनाः यंका
विज्यात तथा शिक्षक योहनकालि तात्राकारं नं नवाना
दिल । अंतय् भिक्षु शीलभद्रं धन्यवाद दियाविज्यात ।

धर्मचक्र दिवस

आनन्दकुटी, असार-

वंगु १८ गते नुपुन्ही कुन्ह स्थानीय आनन्दकुटी
विहारय् भिक्षु अश्वघोष महास्थविरपाँखे शीलप्रदान
व बुद्धपुजा यानाः धर्मदण्डनाया सिलसिलाय् भिक्षु
सुनन्द कुशलाधम्मा, अकुशलाधम्मा, अव्यहताधम्माया-
बारे व्याख्या याना विज्यात ।

दिवासोजनं लिपा भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरं
परिवाण व धर्मदेशना वानाविज्यात ।